

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

здобувача Бондаренко Світлани Володимирівни

(ПІБ)

академічної групи 072-20-2 (денна форма навчання)

(шифр)

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему «Формування прибутку підприємства і шляхи його збільшення (на прикладі ТОВ «Яструбщанське»)»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	Цуркан І.М.			
Рецензент	Гуца Г.А.			
Нормоконтролер	Федорова О.Г.			

Дніпро
2024

**Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри

економічного аналізу і фінансів

(повна назва)

Д.С. Букреєва

(підпис)

(прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ

**на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалавр**

здобувачу **Бондаренко Світлани Володимирівни** академічної групи **072-20-2**
(прізвище, ім'я, по-батькові) (шифр)

спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**

на тему **«Формування прибутку підприємства і шляхи його збільшення»**

затверджену наказом ректора НТУ "Дніпровська політехніка" від **31.05.2024р. №515-с**

Розділ	Зміст	Термін виконання
ВСТУП	Актуальність теми, мета і завдання, об'єкт і предмет роботи, методи, наукова та практична цінність, апробація результатів, публікації, структура роботи	
Розділ 1	Теоретичні засади формування прибутку підприємства	
Розділ 2	Аналіз прибутковості та ефективності діяльності підприємства тов «Яструбщанське»	
Розділ 3	Обґрунтування напрямів вдосконалення управління прибутковістю діяльності для забезпечення ефективного розвитку тов «Яструбщанське»	
ВИСНОВКИ		
Демонстраційний матеріал	Підготовка демонстраційного матеріалу до захисту	

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

І.М.Цуркан

(прізвище, ініціали)

Дата видачі завдання 06.05.2024 р.

Дата подання до екзаменаційної комісії 24.06.2024 р.

Завдання прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

С.В.Бондаренко

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Бондаренко С. В. – Формування прибутку підприємства і шляхи його збільшення (на прикладі ТОВ «Яструбщанське») – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота бакалавра ОП «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – НТУ «Дніпровська політехніка», Дніпро, 2024.

Метою кваліфікаційної роботи – теоретичне обґрунтування напрямів вдосконалення управління прибутковістю діяльності ТОВ «Яструбщанське».

У вступі викладено сучасний стан проблеми, обґрунтована актуальність теми, конкретизовано задачі кваліфікаційної роботи, визначено об'єкт і предмет дослідження.

У першому розділі визначено сутність та поняття прибутку, порядок його формування, методичні підходи до оцінки прибутку та рентабельності підприємства в сучасних умовах та існуючі теоретичні підходи до управління прибутком підприємств.

У другому розділі виконано аналіз та оцінка ефективності формування прибутку підприємства ТОВ «Яструбщанське».

У третьому розділі кваліфікаційної роботи обґрунтовано вибір методу прогнозування прибутку з точки зору достовірності проведеного дослідження, описано розроблені в ході дослідження заходи, спрямовані на підвищення рентабельності підприємства та збільшення обсягів прибутку підприємства.

ПРИБУТОК, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, ПРИБУТКОВІСТЬ, ЛІКВІДНІСТЬ, ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЬ, ПРОГНОЗУВАННЯ.

ABSTRACT

Bondarenko S. V. - Formation of the company's profit and ways to increase it (based on the example of Yastrubshchanske Ltd) - Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 072 Finance, Banking and Insurance. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2024.

The purpose of the bachelor's qualification work is to study and analyze the financial activity of a specific enterprise in order to determine effective strategies for increasing its profitability, using the example of Yastrubshchanske LLC.

The introduction outlines the relevance, purpose, task, object and subject of research, information base, applied value.

The first chapter defines the essence and concept of profit, the order of its formation, methodical approaches to the assessment of the profit and profitability of the enterprise in modern conditions and the existing theoretical approaches to the management of the profit of enterprises.

In the second chapter, the characteristics of the Yastrubshchanske LLC enterprise were investigated, an operational, factor analysis of profitability, liquidity and solvency of the Yastrubshchanske LLC enterprise was carried out, and an analysis of the impact of the use of profit on the financial condition of the Yastrubshchanske LLC was carried out.

In the third section of the qualification work, the ways of increasing the profitability of Yastrubshchanske LLC and the methods of increasing the efficiency of the profit management system of Yastrubshchanske LLC in the conditions of martial law are determined.

PROFIT, PROFITABILITY, PROFITABILITY, LIQUIDITY, SOLVENCY.

ЗМІСТ

	Стр
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	10
1.1. Сутність та поняття прибутку, порядок його формування.....	10
1.2. Методичні підходи до оцінки прибутку та рентабельності підприємства в сучасних умовах.....	21
1.3. Існуючі теоретичні підходи до управління прибутком підприємств...	31
Висновки до розділу 1.....	40
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ЯСТРУБЦАНСЬКЕ».....	42
2.1. Характеристика підприємства ТОВ «Яструбщанське».....	42
2.2. Операційний аналіз прибутковості ТОВ «Яструбщанське».....	46
2.3. Факторний аналіз рентабельності ТОВ «Яструбщанське».....	54
2.4. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства.....	59
2.5. Аналіз впливу використання прибутку на фінансовий стан ТОВ «Яструбщанське».....	63
Висновки до розділу 2.....	67
РОЗДІЛ 3 ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «ЯСТРУБЦАНСЬКЕ».....	69
3.1. Прогнозування чистого прибутку ТОВ «Яструбщанське»	69
3.2. Розробка методів підвищення ефективності системи управління прибутком ТОВ «Яструбщанське» в умовах військового стану.....	78
Висновки до розділу 3.....	82
ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	87

ДОДАТКИ.....	92
--------------	----

ВСТУП

Актуальність теми. Прибуток є ключовим фінансовим показником, який відображає фінансову стійкість та успішність діяльності підприємства. Забезпечення сталого та зростаючого прибутку є важливою метою для будь-якої компанії, оскільки це є визначальним фактором її життєздатності та конкурентоспроможності на ринку.

Перш за все, прибуток є основою для забезпечення фінансової стабільності підприємства. У свою чергу це дозволяє забезпечити платоспроможність, погашення зобов'язань перед кредиторами, виплату дивідендів акціонерам та інші фінансові потреби компанії. Без достатнього рівня прибутку підприємство може опинитися в складній фінансовій ситуації, що загрожує його існуванню.

Додатково, прибуток є основою для інвестицій у розвиток підприємства. Збільшення прибутку відкриває нові можливості для розширення бізнесу, впровадження нових технологій, розробки нових продуктів або послуг, покращення якості роботи та підвищення конкурентоспроможності.

Крім того, збільшення прибутку сприяє приверненню інвесторів та підвищенню ринкової цінності компанії. Інвестори оцінюють фінансову результативність підприємства, зокрема його прибутковість, при прийнятті рішення про інвестування.

У сучасних умовах глобалізації та постійних змін у бізнес-середовищі, підприємствам постійно доводиться шукати нові шляхи збільшення прибутку. Відповідно включає оптимізацію виробничих процесів, вдосконалення маркетингових стратегій, впровадження інноваційних рішень та інші заходи, спрямовані на підвищення ефективності та прибутковості діяльності.

Тому, розуміння та впровадження методів збільшення прибутку є критично важливим для успішної та стійкої діяльності будь-якого підприємства в сучасних умовах бізнесу.

Мета і завдання дослідження: теоретичне обґрунтування напрямів вдосконалення управління прибутковістю діяльності ТОВ «Яструбщанське».

Для досягнення поставленої мети були вирішені наступні завдання:

- досліджено теоретичні засади формування прибутку підприємства;
- аналіз фінансового стану підприємства ТОВ «Яструбщанське»;
- визначено шляхи підвищення прибутковості підприємства та проведено прогнозування прибутку на підприємстві за розробленими рекомендаціями.

Об'єктом дослідження – процес формування прибутку на підприємстві та управління політикою прибутковості.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні аспекти до формування прибутку, фактори впливу на формування прибутку підприємства.

Методи дослідження. У дослідницькому процесі використовуються методи теоретичного узагальнення; метод групування і класифікації, метод аналізу і синтезу, класифікацій; методи економічного аналізу та узагальнення результатів. При дослідженні використовувалися загальноприйняті методи: економічний, статистичний, графічний, порівняльний.

Інформаційною базою роботи є наукові праці українських та закордонних вчених, нормативні акти України, звіти ТОВ «Яструбщанське».

Обробка інформації, побудова графіків, діаграм здійснювалась за допомогою ПЕОМ з використанням апарату математичних і статистичних функцій прикладного пакету MS Excel.

Прикладна цінність. Пропозиції щодо підвищення прибутковості ТОВ «Яструбщанське» розглянуті керівництвом підприємства і прийняті до реалізації.

Апробація результатів дослідження. Основні положення бакалаврської дипломної роботи, її теоретичні та практичні висновки і рекомендації доповідались і обговорювались на міжнародній конференції студентів та молодих науковців «Ринок фінансових інновацій та безробіття ЄС: тенденції, виклики та перспективи» (Дніпро, 25-26 квітня 2024 року).

Особистий внесок. Теоретичні положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист одержано автором самостійно на підставі критичного аналізу літературних джерел, даних фінансової звітності підприємства.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і одного додатку. Загальний обсяг роботи становить 100 сторінок комп'ютерного тексту; робота включає 15 таблиць, 3 рисунка, 1 додаток. Список використаних джерел містить 51 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність та поняття прибутку, порядок його формування

Сучасна економічна теорія розглядає прибуток як розподільну форму чистого доходу суспільства, що утворюється у матеріальному виробництві внаслідок поєднання факторів виробництва (праці, капіталу, природних ресурсів). Частина чистого доходу підприємства також набуває форми прибутку. Реалізація готової продукції або продаж послуг підприємством дозволяє отримати грошову виручку, частиною якої є прибуток. Для того щоб виявити фінансовий результат (валовий прибуток або збиток) необхідно зіставити виручку та витрати на виробництво, реалізацію продукції.

Піддаючи аналізу сутність прибутку, необхідно виділити його відмінні риси:

- є формою доходу підприємця;
- є формою доходу підприємця, який вклав свій капітал з метою досягти встановлений комерційний успіх;
- не є гарантованим доходом підприємця та виражає плату за ризик ведення підприємницької діяльності;
- характеризує не весь підприємницький дохід, а є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами підприємницької діяльності;
- слугує вартісним показником, вираженим у грошовій формі [1, с. 110-111].

Прибуток – це виражений у грошовій формі чистий дохід підприємства на вкладений капітал, що характеризує його винагороду за ризик ведення підприємницької діяльності, що виступає у вигляді різниці між сукупним доходом та сукупними витратами у процесі цієї діяльності [1, с. 110-111].

Функції стимулювання, розподілу та показник ефективної діяльності підприємства виявляються по суті прибутком. Крім того, до функцій прибутку

відносяться міра ефективності громадського виробництва, міра накопичення, засіб регулювання переливу капіталу.

Треба розглянути докладніше роль прибутку як міру ефективності громадського виробництва. Прибуток визначає результат фінансово-господарської діяльності суб'єкта економіки, а валовий прибуток або збиток функціонування підприємств показують величину ВВП держави і відображають ефективність функціонування економіки країни і, отже, може виступати як вимірник ефективності громадського виробництва.

Прибуток виступає головним джерелом соціального відтворення, так як при недостатності величини чистий прибуток з метою фінансування господарських процесів підприємства процес суспільного відтворення взагалі може перерватися, отже, прибуток виконує роль міри накопичення.

Сутність ефективного ведення інвестиційної діяльності полягає у пошуку тих напрямів діяльності, де буде забезпечено високий рівень норми прибутку. Власники капіталу легко здійснюють переведення капіталу не лише з галузі у галузь, але й вкладають капітал у виробництво іноземних підприємств. Усі представлені функції прибутку взаємопов'язані і взаємно впливають друг на друга. Функція прибутку – засіб регулювання переливу капіталу формує обставини, за яких підприємство та галузь можуть успішно розвиватися. Підставою ефективного розвитку є функція міри накопичення. А функція заходів ефективності економіки дозволяє встановити (оцінити) рівень цього розвитку.

Економічний сенс прибутку у тому, що вона відображає кінцевий фінансовий результат, але в її величину і динаміку впливають чинники, змінити які підприємство завжди може. Наприклад, рівень ціни на реалізовану продукцію, величина заробітної плати, компетентність керівництва, конкурентоспроможність продукції, підприємство і продуктивність виробництва та праці, ефективність планування – це чинники внутрішнього середовища, вплинути на які підприємство може. А на кон'юнктуру ринку, рівень цін на матеріально-сировинні та паливно-енергетичні ресурси, норми амортизаційних

відрахувань та інше підприємство впливати не може. Це чинники непрямого впливу на прибуток.

Стимулююча функція прибутку пояснюється тим, що вона поряд з фінансовим результатом стає найважливішою складовою фінансових ресурсів підприємства.

Надходячи у бюджети як податки, прибуток стає джерелом формування бюджетів різних рівнів, об'єднуючись з іншими надходженнями, він прямує на фінансування суспільних потреб, забезпечення державних функцій, інвестиційних, виробничих, науково-технічних і соціальних програм держави.

Нестабільність економіки, монопольне становище товаровиробника сприяє бажанню суб'єктів економіки формувати прибуток з допомогою необґрунтованого підвищення цін, а чи не у процесі ведення ефективної діяльності [1, с. 111].

Дослідження прибутку як економічної категорії проводиться досить абстрактно, але при здійсненні прикладних досліджень діяльності підприємства аналіз та управління прибутком ведеться із застосуванням конкретних показників.

З визначення випливає, що формування прибутку безпосередньо залежить від величини отриманого валового доходу від продажу продукції (робіт, послуг) за цінами, встановленими ринком. Тобто процес може бути виражений простою формулою:

Валовий дохід підприємства - виручка від продажу - матеріальні витрати = форма чистої продукції підприємства.

У конкурентних умовах один із ресурсів, що утворюють прибуток, сам може впливати на його динаміку. Йдеться про персонал підприємства, який прагне отримувати високу оплату праці зростання власного добробуту, а в умовах ринкової конкуренції прибуток є джерелом винагороди персоналу, а й, головне, чинником розширення виробництва та характеристикою величини ефекту від виробничо-господарської діяльності підприємства.

В сучасному світі, де конкуренція на ринку стає все більшою, важливість ефективного управління прибутком та рентабельністю підприємства стає настільки великою, що визначає їхню життєздатність та конкурентоспроможність. Зростаюча складність економічних умов та швидкі зміни на ринку вимагають постійного удосконалення методів оцінки та управління фінансовою діяльністю. Розуміння та впровадження сучасних підходів до аналізу прибутку і рентабельності стає ключовим завданням для підприємств, які прагнуть зберегти свою конкурентну перевагу та забезпечити стабільний розвиток у динамічному бізнес-середовищі [2].

Існують дві точки зору на економічний зміст категорії «прибуток».

З погляду найманих працівників, прибуток – це різниця явних доходів підприємства та явних витрат [3, с. 25]:

Прибуток = Сукупний дохід – Явні витрати

Думка підприємницького співтовариства відрізняється з представленою раніше точкою зору. Підприємець застосовує дефініцію «прибуток» щоб позначити різницю сукупного доходу та витратами явними та неявними. К. Маркс пояснюючи необхідність відокремлення один від одного цих двох розумінь однієї економічної категорії, вводить поняття «чистий економічний прибуток».

Внаслідок даних колізій з формулюваннями, в економіці фігурує три види прибутку:

– суспільно визнаний прибуток, він же бухгалтерський (утворюється через віднімання з доходу бухгалтерських витрат і реєструється у бухгалтерських документах);

– нормальний прибуток (застосовується для позначення альтернативних витрат підприємницького капіталу. При рівності бухгалтерського та нормального прибутку підприємницька винагорода дорівнює нулю);

– чистий економічний прибуток або чистий прибуток (надбавка до нормального прибутку, дорівнює різниці між бухгалтерським прибутком та неявними витратами).

В економічному співтоваристві існує думка, що «чистий економічний прибуток є різновидом економічної ренти». Дане трактування поняття замінює чистий економічний прибуток поняттям ренти, тим самим, виключаючи з економічної теорії термін «прибуток» [4, с. 11].

Вживання поняття чистого прибутку в підприємницькому середовищі має ще одне тлумачення: чистий прибуток і це частина загального прибутку, що залишився після сплати податків та нарахування амортизації.

Явна плутанина в термінології посилюється застосуванням ще одного трактування прибутку – надприбуток. Цей термін (наднормальний прибуток) найчастіше застосовується для характеристики результативності діяльності фірм, що функціонують у галузях промисловості, в яких видобутий прибуток перевершує всі альтернативні витрати.

Надприбуток (він же монопольний прибуток) зрештою є надлишок понад нормальний прибуток, який стає майже тривіальною для сучасного стану макро-ринку. Зазвичай присутність надприбутку відзначається у покупця чи продавця при випадковому співвідношенні попиту та пропозиції чи короткочасної монополії на певний вид продукції (або ресурс). Для монопольного ринку надприбутки є звичайним явищем.

Як згадувалося раніше, метою будь-якого підприємства має бути не отримання максимальної величини прибутку, а формування обсягу прибутку, що дозволяє зберігати та розвивати конкурентоспроможність та динамічний розвиток свого виробництва. Для вирішення цього завдання необхідна поінформованість про джерела створення прибутку та ефективні методів їх використання [4, с. 12-13].

Для ринкових умов вчені відзначають три основні джерела одержання прибутку:

а) утворюється шляхом досягнення підприємством монопольного становища над ринком;

б) результат виробничої та підприємницької діяльності. Залежить від знання кон'юнктури ринку та здатності адаптуватися до змін зовнішнього

середовища. Обсяг прибутку залежить: від виробничої спрямованості підприємства (вибір товарів, які мають стабільний і високий попит); від створення конкурентоспроможних умов продажу товарів та послуг (ціна, терміни постачання, обслуговування покупців тощо); від ефекту масштабу; від структури витрат виробництва;

в) результат ступеня інтенсивності та результативності інноваційної діяльності підприємства [5, с. 133].

У разі ринкової економіки прагнення отримання прибутку штовхає виробників до зростання обсягу виробництва необхідної споживачеві продукції і на зниження витрат за її виробництво. І це опосередковано, за умов розвиненої конкуренції впливає як на реалізацію своїх цілей підприємства, а й відбувається задоволення суспільних потреб.

Зважаючи на раніше представлені трактування поняття «прибуток» та його ознак можна здійснити формулювання цієї економічної категорії.

Прибуток – є освічена, із застосуванням трудового ресурсу, позитивна різниця доходів від продажу товарів та послуг та матеріальними та трудовими витратами (заробітної плати) на їх виробництво та продаж. Прибуток не статична категорія, її отримання не гарантовано, але це результат ефективного ведення бізнесу. Це плата за ризик підприємця та частину доходу, яка «очищена» від витрат на ведення бізнесу.

Прибуток стає результуючим показником між сукупним доходом та сукупними витратами і виявляється у грошовій формі (цінних паперах, акціях та загальної капіталізації виробництва).

Власниками прибутку є підприємці, власники цього бізнесу, наймані керівники, акціонери цього підприємства (через володіння акціями та отримання дивідендів) [5, с. 133].

Основа ринкового механізму полягає в економічних показниках, необхідних для планування та об'єктивної оцінки діяльності підприємства, освіти та використання спеціальних фондів, а також порівняння витрат та результатів на різних етапах відтворювального процесу. У перехідний період до

ринкової економіки, ключову роль у системі економічних показників відіграє прибуток. Головною метою будь-якого підприємства є здобуття прибутку, який утворюється як різниця між валовим доходом та загальними витратами.

Прибуток виступає як завершальний фінансовий показник, що відображає ефективність всієї виробничо-господарської діяльності підприємства та є основою для його економічного прогресу. Зростання прибутку створює фінансову базу для самофінансування підприємства, сприяючи його розвитку через розширене відтворення. Частково прибуток використовується для виконання зобов'язань перед бюджетом, банками та іншими підприємствами. Таким чином, прибуток стає критичним для оцінки результативності виробничої та фінансової діяльності підприємства, відображаючи його плани та фінансове здоров'я [6, с. 41].

Частина прибутку, що спрямовується до бюджету, утворює основну складову фінансових ресурсів держави та місцевих владних органів. Зростання цих відрахувань має значний вплив на темпи економічного розвитку країни та окремих регіонів, сприяючи збільшенню суспільного багатства та підвищенню рівня життя населення. Прибуток визначається як різниця між сумою доходів та витрат, отриманих від різних господарських операцій, що робить його ключовим показником кінцевого фінансового результату діяльності підприємств.

Основними показниками прибутку, що використовується для оцінки виробничо-господарської діяльності, донедавна виступали:

- балансовий прибуток;
 - прибуток від продукції, що випускається;
 - валовий прибуток;
 - оподатковуваний прибуток;
 - прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства, чи чистий прибуток. Проте нині у зв'язку із змінами, внесеними до інструкції з бухгалтерського обліку доходів та витрат, у річному балансі підприємств виділяються такі види прибутку:
- прибуток (збиток) від продукції, виконання, надання услуг;

- прибуток (збиток) з поточної діяльності;
- прибуток (збиток) з інвестиційної діяльності;
- прибуток (збиток) із фінансової діяльності;
- прибуток, що формується внаслідок перевищення доходів над витратами [7, с. 156-160].

Оскільки основна частина прибутку підприємства залежить від продукції, його сума залежить від різноманітних факторів: змін у обсязі, асортименті, якості та структурі виробленої та реалізованої продукції, собівартості окремих виробів, рівня цін та ефективності використання виробничих ресурсів. Також на прибуток впливають виконання договірних зобов'язань, стан розрахунків між постачальниками та покупцями та інші фактори. З прибутку проводяться відрахування до бюджету та виплата відсотків за банківськими кредитами. Основне призначення прибутку в сучасних умовах господарювання полягає у відображенні ефективності виробничо-збутової діяльності підприємства.

У сучасних умовах прибуток набуває все більшого значення як об'єкт розподілу, що виникає у сфері матеріального виробництва чистого доходу між підприємствами та державою, між різними галузями господарства та підприємствами в межах однієї галузі, між сектором матеріального виробництва та сферою послуг, а також між підприємствами та їхніми працівниками. Діяльність підприємств у період становлення ринкової економіки пов'язана зі зростанням стимулюючої ролі прибутку. Використання прибутку як основного показника оцінки сприяє збільшенню обсягу виробництва та збуту продукції, підвищенню її якості та ефективнішому використанню наявних виробничих ресурсів [8, с. 44-45].

Посилення важливості прибутку обумовлене системою його розподілу, що стимулює підприємства зацікавленість у збільшенні не лише загальної суми прибутку, але й особливої частини, яка залишається в їхньому розпорядженні. Ця частина прибутку служить основним джерелом коштів для виробничого та соціального розвитку, а також матеріального заохочення працівників відповідно до якості їхньої праці.

Таким чином, прибуток відіграє важливу роль у стимулюванні подальшого підвищення продуктивності виробництва та укріпленні матеріального стимулювання працівників для досягнення високих результатів на підприємстві.

Порядок розподілу та використання прибутку на підприємстві закріплюється у статуті та визначається положенням, розробленим відповідними економічними службами та затвердженим керівним органом підприємства. Зазвичай згідно зі статутом підприємства формуються фонди накопичення та споживання, а також резервні фонди, призначені для фінансування несподіваних витрат та забезпечення фінансової стабільності підприємства. Використання фондів накопичення, споживання та резервних фондів на підприємстві здійснюється на основі розроблених фінансовою службою підприємства бюджетів витрат, що затверджуються відповідним чином. Протягом року у зв'язку з потребами виробництва розмір та склад фондів, а також конкретні статті витрат можуть змінюватися за рішенням фінансового органу підприємства [10, с. 31-35].

На початковому етапі встановлення ринкових відносин виникає необхідність у формуванні фінансового резерву для забезпечення захисту від ризикованих операцій та можливих втрат доходів, що можуть виникнути внаслідок підприємницької діяльності. Таким чином, підприємство має можливість використовувати чистий прибуток для формування фінансового резерву, який часто відомий як резервний фонд.

Резервний фонд, крім захисту від можливих втрат від бізнес-ризиків, може бути спрямований на додаткові витрати, пов'язані з розширенням виробництва та соціальним розвитком, розробкою та впровадженням нових технологій, компенсацією дефіциту та заповненням різних потреб, що виникають у зв'язку з соціально-економічним розвитком колективу.

На фінансове становище підприємства впливає ряд чинників, зокрема співвідношення напрямів та використання отриманого прибутку на накопичення та споживання. Наприклад, якщо сільськогосподарське підприємство весь чистий прибуток спрямовує на споживання та не формує фонди накопичення, це

свідчить про те, що можливості розвитку господарства за рахунок власних джерел не мобілізуються.

Так, збільшення використання чистого прибутку споживання призведе до зменшення величини власного капіталу, що у подальшому може викликати зростання величини фінансового ризику втрат платоспроможності. У такій ситуації підприємство потребує перегляду порядку розподілу прибутку та направлення більшої його частини на формування фонду накопичення.

Отже, основною вимогою до системи розподілу прибутку, що залишається на підприємстві, є забезпечення фінансовими ресурсами потреб розширеного відтворення. Досягається шляхом встановлення оптимального співвідношення між коштами, спрямованими на споживання та накопичення. Збалансована система розподілу прибутку дозволяє підтримувати стає фінансове забезпечення для подальшого розвитку підприємства, зокрема, для виробництва нових товарів, впровадження нових технологій та розширення ринкових можливостей. Такий підхід сприяє ефективному використанню ресурсів та забезпечує стійкий розвиток підприємства в умовах змінного економічного середовища [10, с. 52-52].

Таким чином, кошти, спрямовані у фонд накопичення та споживання, можуть використовуватися на такі заходи, як: фонд накопичення – придбання техніки, обладнання та інших засобів виробництва, погашення довгострокових кредитів банків та сплата відсотків за ними, фінансування формування основного стада; фонд споживання використовується на фінансування витрат на підготовку та підвищення кваліфікації кадрів, преміювання за підсумками року або за виконання окремих виробничих завдань, виплата одноразової допомоги пенсіонерам, виплата надбавок до пенсій. Однак, прибуток не може розглядатися як єдиний і універсальний показник ефективності виробництва.

Якщо темпи зростання вартісних показників вищі, ніж темпи зростання виробництва конкретних видів продукції в натуральному вираженні, це свідчить про зниження ефективності використання виробничих ресурсів на кожну одиницю корисного ефекту. Це може проявлятися у зростанні

матеріаломісткості, трудомісткості, витрат на обладнання та, в кінцевому рахунку, у зростанні собівартості продукції в натуральних вимірах. Величина та темпи зростання прибутку не відображають повністю зміну обсягу та ефективність використання основних фондів та оборотних коштів.

Додатковий прибуток може виникнути внаслідок збільшення обсягів виробничих фондів та зменшення їх ефективності використання. Зміни економічних показників у будь-який період відбуваються під впливом різноманітних факторів. Різноманітність чинників, які впливають на прибуток, потребує класифікації, що важлива для визначення основних напрямів та пошуку резервів підвищення ефективності господарювання. Фактори, які впливають на прибуток, можуть бути класифіковані за різними ознаками, такими як зовнішні та внутрішні, виробничі та позавиробничі, екстенсивні та інтенсивні.

У процесі виконання виробничої діяльності підприємства, яка включає виробництво, реалізацію продукції та отримання прибутку, ці аспекти взаємодіють і мають взаємозалежність. Первинні чинники виробництва впливають на прибуток через систему загальних факторних показників вищого рівня. Ці показники відображають обсяг та ефективність використання виробничих ресурсів, які відіграють роль у формуванні собівартості [10, с. 54].

Отже, можна зробити висновок, що складові процесу виробництва – засоби праці, предмети праці та праця – виступають як ключові первинні фактори як збільшення обсягу промислової продукції, так і визначення витрат виробництва. Прибуток, як різниця між обсягом виробленої продукції та собівартістю, залежить від цих трьох первинних факторів виробництва. Їх вплив на прибуток передається через систему показників обсягу промислової продукції та витрат виробництва, що визначає якість та рентабельність підприємства. Таким чином, розуміння цих взаємозв'язків дозволяє ефективніше управляти прибутком та забезпечує стійкий розвиток підприємства в умовах сучасного ринкового середовища.

1.2. Методичні підходи до оцінки прибутку та рентабельності підприємства в сучасних умовах

Оцінка прибутку підприємства є надзвичайно важливим завданням для керівників, інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін. По-перше, прибуток є основним показником фінансової результативності діяльності підприємства. Він демонструє здатність компанії генерувати доходи, перевищуючи витрати, і є ключовим індикатором успішності бізнес-стратегії. Регулярний аналіз прибутку дозволяє керівництву підприємства приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації витрат, інвестицій у розвиток та розподілу ресурсів. По-друге, прибуток є джерелом фінансування для підприємства. Чистий прибуток може бути використаний для виплати дивідендів акціонерам, реінвестування в бізнес, покриття боргів та формування резервів. Відповідно забезпечує фінансову стабільність і стійкість компанії в довгостроковій перспективі. По-третє, оцінка прибутку важлива для залучення інвестицій. Інвестори завжди шукають прибуткові підприємства для вкладення коштів. Високий та стабільний прибуток підвищує привабливість підприємства на ринку капіталу, сприяючи залученню додаткових фінансових ресурсів на вигідних умовах. Крім того, оцінка прибутку є важливою для кредиторів, які аналізують фінансовий стан підприємства перед наданням кредитів. Прибуткове підприємство має більшу спроможність погашати зобов'язання, що знижує кредитні ризики.

Відповідно оцінка прибутку є ключовим елементом фінансового аналізу, що забезпечує ефективне управління підприємством, підтримку фінансової стійкості, залучення інвестицій та кредитів, а також підвищення прозорості і підзвітності діяльності.

Факторний аналіз прибутку є сукупність статистичних даних, виходячи з яких проводиться оцінка собівартості продукції, аналізується ефективність використання потенціалу підприємства, виявляються проблеми, пов'язані з виробництвом продукції. При факторному аналізі розрізняють внутрішні та

зовнішні фактори. Зовнішні фактори впливають на величину прибутку до оподаткування, внутрішні фактори впливають на величину валового прибутку.

Факторний аналіз прибутку також виступає інструментом, за допомогою якого можливе прийняття управлінських рішень. Підприємство, у свою чергу, враховує дані аналізу та може коригувати стратегію своєї діяльності, залучати позиковий капітал, який необхідний у сучасних ринкових умовах для ефективної діяльності підприємства. Факторний аналіз прибутку здійснюється на основі методу ланцюгових підстановок. Відповідно є технічним способом аналізу, застосовуваний для визначення впливу різних чинників на об'єкт дослідження [11, с. 55].

Завданнями факторного аналізу є:

- відбір факторів для аналізу досліджуваних результативних показників та їх класифікація;
- класифікація та систематизація факторів з метою забезпечення комплексного та системного підходів до дослідження їхнього впливу результату господарської діяльності;
- визначення форми залежності між факторними та результативними показниками, побудова факторної моделі;
- моделювання взаємозв'язків між факторами та результативними показниками;
- розрахунок впливу факторів та оцінка ролі кожного з них у зміні величини результативного показника;
- робота із факторною моделлю.

Фактично отриманий у звітному періоді у процесі реалізації прибуток може відрізнятися від прибутку за минулий період або плановий внаслідок впливу низки зовнішніх та внутрішніх факторів. У зв'язку з цим при аналізі важливо дати не лише загальну оцінку динаміки та виконання плану прибутку від реалізації товарів, продукції, робіт, послуг, а також всебічно вивчити фактори, що на неї впливають, визначити ступінь впливу кожного з них.

Ключовою складовою даних для факторної аналітики є прибуток, оскільки, щоб щось проаналізувати, треба це «щось» спочатку розрахувати або отримати. Потрібно звернути увагу, що тут для розрахунку беруться суми за вирахуванням податків [11, с. 57].

Формулу розрахунку цього показника можна описати так: Прибуток від продажів = Виручка від основної діяльності підприємства – Собівартість реалізованих товарів (продукції, робіт, послуг) – Комерційні витрати – Управлінські витрати.

Є ще варіант розрахунку через валовий прибуток. І тут розрахунок прибутку вкладається у таку формулу: Прибуток від продажу = Валова прибуток – Комерційні витрати – Управлінські витрати.

Отримавши розрахунок, важливо зрозуміти чому такі результати вийшли, а для цього необхідно провести аналіз факторів, що вплинули на результати розрахунку.

Найпоширенішим та результативним методом такого аналізу прийнято вважати метод ланцюгових підстановок, що дозволяє визначити вплив окремо взятих факторів на обсяги прибутку. При цьому дуже важливо визначити фактори в кількісному та вартісному вираженні та виявити їхній взаємозв'язок.

Чинники, які впливають на розрахунок прибутку, можна згрупувати за такими характеристиками:

- кількість товарів (продукції, робіт чи послуг).
- асортимент реалізованих товарів (продукції, робіт чи послуг).
- вартість, за якою були реалізовані товари (продукція, роботи чи послуги).
- витрати, пов'язані з придбанням або виробництвом товарів (продукції, робіт чи послуг).

Є кілька способів проведення факторного аналізу. Приклади найпоширеніших:

- Детермінований чи функціональний. Даний спосіб дозволяє визначити вплив на прибуток від продажів кожного фактору. Він застосовується найчастіше.

– «Стахановський» чи кореляційний. За допомогою цього способу можна визначити вплив факторів, які мають імовірнісний характер. Даний спосіб дозволяє спрогнозувати можливість розвитку [11, с. 210-211].

– При зниженні виручки від основної діяльності підприємства прибуток від продажу зменшуватиметься, а при збільшенні – зростатиме;

– Зменшення собівартості призведе до позитивної динаміки прибутку від продажів;

– Зменшення комерційних та управлінських витрат також позитивно впливатиме на прибуток від продажів;

– При цьому сукупне збільшення витрат (собівартості, комерційних та управлінських витрат), при одночасному зростанні виручки, може призвести до зменшення прибутку від продажів.

Для проведення факторного аналізу потрібні аналітичні таблиці та розрахунки. Їх складання та робота з ними – дуже трудомісткий за часом процес, що вимагає консолідації великого обсягу даних.

В умовах трансформації економічних відносин, формування нового технологічного способу виробництва, формування адекватного інституційного середовища функціонування підприємств виникають проблеми у галузі одержання та розподілу прибутку. Теорія прибутку з позицій економічної теорії за умов дійсності залишається маловивченою проблемою. Дослідження проблем прибутку безпосередньо пов'язане з тенденціями розвитку конкурентної боротьби між корпораціями, і форми такої боротьби ведуть або зниження, або зникнення прибутку у підприємстві. Але цей процес має свою глибину з тієї ще точки зору, що ідеальна ринкова конкуренція іманентна ринковим відносинам – на жодному етапі розвитку економічної системи не реалізуються повною мірою природа походження прибутку та еволюція залежала і залежить від визначення історичного етапу, форм ринкових відносин, у яких прибуток як економічне ставлення отримує свій рух та розвиток у господарській діяльності підприємств. У її розвитку як категорії закладено постійні переходи та видозміни сутності прибутку, збагачення цієї сутності тими новими ознаками, які привносять

субмоделі технологічного виробництва та ринкові механізми. Йде постійний процес збагачення категорії та виникнення її нової сутності, що відображає реальні економічні процеси, що відбуваються в корпораціях [12, с. 66-68].

У сучасних кризових економічних умовах господарювання в Україні набуває все більшої вагомості роль суб'єктів господарювання як основного драйвера економічного розвитку. Ефективне функціонування підприємств суттєво впливає як на добробут їх власників і споживачів, так і на економічну ситуацію в країні, через наповнення державного бюджету сплатою податків, зборів і обов'язкових платежів. Тому, ефективне управління підприємством є ключовим аспектом сучасного бізнесу, вимагаючи раціонального й економічно обґрунтованого підходу до планування господарської діяльності, визначення фінансової та виробничої політики, аналізу й оцінки прибутковості, а також впровадження ефективних виробничої, маркетингової та фінансової стратегій.

Для досягнення цілей необхідно визначити напрями вдосконалення системи управління рентабельністю підприємства. Покращення показників рентабельності передбачає впровадження комплексу заходів, спрямованих на збільшення доходів та зменшення витрат. Зростання доходів може бути досягнуте шляхом розвитку нових ринків збуту, розширення асортименту продукції, підвищення її якості, вдосконалення маркетингових стратегій тощо. Зниження витрат може бути здійснене через оптимізацію виробничих процесів, ефективне управління запасами, раціоналізацію трудових витрат, використання інноваційних технологій тощо. Покращення цих показників сприятиме збільшенню прибутковості підприємства і, відповідно, позитивно впливатиме на його фінансове становище та загальну економічну ситуацію в країні [13, с. 48-49].

На сьогодні існує безліч методик аналізу прибутку, які дозволяють докладно досліджувати фінансову ефективність підприємства. Основні з них наведені в табл. 1.1. [14, с. 280-281]

Дані методи дозволяють комплексно досліджувати прибутковість підприємства та приймати обґрунтовані управлінські рішення для його розвитку та підвищення ефективності.

Вчені В.І. Блонська, І.В. Паньків пропонують здійснювати аналіз прибутку за наступними етапами:

- 1) горизонтальний аналіз – порівняння показників прибутку в динаміці;
- 2) вертикальний (структурний) – визначення структури прибутку за сферами діяльності, видами продукції, структурний аналіз розподілу прибутку;
- 3) порівняльний аналіз прибутку;
- 4) аналіз коефіцієнтів рентабельності, ефективності розподілу прибутку;
- 5) інтегральний аналіз прибутку [15, с. 180].

Таблиця 1.1 – Узагальнення методичних підходів до аналізу прибутку підприємства

№	Метод	Характеристика
1.	Вертикальний та горизонтальний аналіз показників доходів, витрат та прибутку	дозволяють порівнювати структуру та динаміку фінансових показників протягом років або між різними компаніями.
2.	Аналіз рентабельності (прибутковості бізнесу)	визначає, як ефективно підприємство генерує прибуток від своєї діяльності відносно витрат та інвестицій.
3.	Факторний аналіз прибутку від реалізації продукції	вивчає вплив різних факторів, таких як ціна продукції, обсяг продажів, витрати на виробництво тощо, на рівень прибутку.
4.	Аналіз величини прибутку з урахуванням інформації про асортиментну політику та рівень відпускних цін	аналіз допомагає визначити оптимальні стратегії щодо ціноутворення та асортименту товарів для максимізації прибутку.
5.	Оцінка взаємозв'язку «витрати-обсяг-прибуток»	аналіз дозволяє зрозуміти, як зміни в рівні витрат та обсягу виробництва впливають на рівень прибутку.
6.	Розрахунок резервів збільшення прибутку (за даними бухгалтерського обліку та внутрішньої звітності)	включає в себе виявлення потенційних джерел підвищення прибутку на основі фінансової звітності та внутрішньої аналітики.

Джерело: побудовано автором на основі [14, с. 280-281]

Вчена І. Панченко запропонувала власну методику здійснення аналізу операцій з формування та розподілу прибутку, що включає наступні етапи:

- 1) аналіз обсягів, структури та динаміки фінансових результатів;
- 2) аналіз показників рентабельності;
- 3) аналіз грошового забезпечення прибутку;
- 4) оцінка фінансової стійкості;
- 5) аналіз розподілу та використання прибутку;
- 6) оцінка якості прибутку [14, с. 280-281].

Основними напрями методик є аналіз та оцінка виникаючих тенденцій на основі дослідження особливостей формування та розподілу прибутку. Комплексна методика передбачає провести [16]:

1. Оцінку взаємозв'язку рівня ефективності використовуваних основних засобів (як основи технічного переозброєння фірми) як фондоддачі основних засобів (як чинник руху прибутків і рентабельності). На основі отриманих даних виявити лінійний коефіцієнт кореляції фондоддачі засобів виробництва та рентабельності великих підприємств.

2. Оцінку взаємозв'язку технічного переозброєння: питомої витрати матеріальних ресурсів, рентабельності великих підприємств; розрахувати лінійний коефіцієнт кореляції рівня матеріаломісткості та рентабельності великих підприємств.

3. Оцінити взаємозв'язок технічного переозброєння (фондоємності) та індекс зростання основних засобів як основи зростання прибутку великих підприємств; розрахувати лінійний коефіцієнт кореляції рівня фондомісткості та індексу зростання основних засобів.

4. Оцінити норму прибутку великих підприємств. Для кожної корпорації розрахувати норму прибутку за кожний звітний рік у аналізованому періоді. Розрахувати середнє значення норми прибутку для всієї галузі, і навіть для всієї ринкової структури, куди входять кілька галузей.

5. Оцінити взаємозв'язок прибутку підприємств і чинників, що впливають на неї, і розрахувати лінійний коефіцієнт кореляції рівня чистого прибутку і

факторів, що впливають на прибуток. Серед основних факторів зміни прибутку виділено такі: обсяг виробництва, ціна реалізації, загальна величина витрат корпорації, величина витрат на оплату праці, величина інвестиційних вкладень у засоби виробництва, фізичний та моральний знос засобів виробництва.

6. Оцінити рентабельність корпорацій і розрахувати середні значення коефіцієнтів рентабельності продажів, рентабельності активів та рентабельності власного капіталу за галузями та типами ринкових структур.

7. Оцінити рівень дивідендних виплат у великих підприємствах та розрахувати середні значення темпів зростання дивідендних виплат за окремими галузями, а також типами ринкових структур [16].

У науковій літературі обговорюється взаємозв'язок понять прибутку та рентабельності, які розглядаються як невід'ємно пов'язані. Деякі дослідники підкреслюють, що рентабельність відображає остаточні результати господарювання більш повно, ніж просто прибуток, оскільки її величина відображає співвідношення між ефектом із вкладеним капіталом або спожитими ресурсами [16].

Інші науковці розглядають рентабельність як індикатор ефективності фінансово-економічного механізму та прибутковості діяльності підприємства в умовах жорсткої ринкової конкуренції та світової економічної кризи. Вони підкреслюють, що рентабельність відображає адекватність системи управління та доцільність заходів у процесі функціонування підприємства. Таким чином, обидва цих поняття важливі для оцінки фінансової стійкості та успішності підприємства, але розглядаються з різних точок зору: прибуток більше спрямований на конкретні фінансові результати, тоді як рентабельність дає уявлення про ефективність управління та використання ресурсів [17, с. 59-60].

Можна стверджувати, що рентабельність є складним відносним показником, що відображає фінансово-економічну ефективність діяльності підприємства в контексті отримання прибутку та ефективності використання капіталу або ресурсів. Рентабельність свідчить про якість управління підприємством, і оптимальний її рівень гарантує стійкий розвиток та

конкурентоспроможність на ринку. Це означає, що висока рентабельність вказує на ефективне використання ресурсів та успішність стратегій управління, що дозволяє підприємству зберігати свою прибутковість і змогу конкурувати на ринку. Таким чином, рентабельність виступає важливим індикатором фінансової стійкості та ефективності підприємства, а досягнення оптимального рівня є ключовим завданням для забезпечення його сталого розвитку і успіху [18, с. 38-40].

Отже, рентабельність, як результат діяльності підприємства, створює умови для його зростання, розвитку, самофінансування та підвищення конкурентоспроможності. У найширшому розумінні, рентабельність означає прибутковість або доходність всього виробництва та реалізації продукції (робіт, послуг) або окремих її видів; доходність підприємств, організацій, установ загалом як суб'єктів господарської діяльності; прибутковість різних галузей економіки.

Рентабельність виступає не лише як міра фінансового успіху окремого підприємства, а й як інструмент його подальшого розвитку та конкурентоспроможності на ринку. Вона забезпечує підприємству можливість інвестувати у нові проекти, розширювати виробництво, залучати нові ресурси та розвивати інноваційні напрями. Таким чином, рентабельність виступає ключовим чинником для забезпечення стабільного розвитку підприємства і його успішної діяльності на ринкових умовах [19, с. 154-155].

Зазвичай показники рентабельності поєднують в декілька груп, а саме:

- показники рентабельності щодо реалізації;
- рентабельність щодо активів;
- рентабельність щодо власного капіталу та зобов'язань;
- витратні показники рентабельності.

У вивченні показників прибутковості підприємства як у вітчизняній, так і в світовій економічній літературі використовується широкий спектр показників рентабельності. Розрахунок цих показників допомагає підприємствам визначити оптимальний рівень прибутковості. У довгостроковій перспективі

рентабельність дозволяє підприємствам бути гнучкими у вирішенні викликів короткострокового характеру, а оптимальний її рівень вказує на наявність резервів та свідчить не лише про наявність прибутку, а й про його потенціал у майбутньому використанні. Рентабельність є ключовим показником ефективності діяльності підприємства та відображає його здатність генерувати прибуток від використання ресурсів. Показник важливий не лише для самого підприємства, а й для інвесторів, банків, аналітиків та інших зацікавлених сторін, які оцінюють фінансову стійкість та перспективи розвитку підприємства. Таким чином, аналіз та оцінка рентабельності є важливими для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та забезпечення стійкого розвитку підприємства в умовах конкурентної ринкової економіки [20, с. 120-122].

Прибуток – це узагальнюючий показник, який відображає кінцевий результат діяльності підприємства та відображає його фінансовий стан [20, с. 120]. Це результат, якого прагне підприємство та на який воно орієнтує свою діяльність. З нашого розуміння, прибуток є наслідком економічної діяльності суб'єкта господарювання, що виникає як різниця між всіма видами доходів і пов'язаними з ними витратами. Оскільки прибуток є основним показником результативності діяльності підприємства, збільшується актуальність вивчення методологічних підходів до його аналізу.

Основну інформацію для проведення аналізу прибутку можна отримати з фінансової звітності, зокрема з Форми 2 «Звіт про фінансові результати». У цьому звіті вказані кількісні характеристики всіх видів доходів, сукупний дохід, всі види витрат, сукупні витрати, виплати до бюджету, що дозволяє визначити чистий прибуток або збиток. Дані показники характеризують різні аспекти господарської діяльності підприємства та надають можливість оцінити його фінансове становище.

Отже, у кваліфікаційній роботі пропонується використання різноманітних методів для оцінки прибутку та рентабельності підприємства в сучасних умовах. Зокрема, планується застосування операційного аналізу, факторного аналізу та

моделей DuPont для цілеспрямованого дослідження фінансової діяльності підприємства.

Крім цього, для аналізу фінансових передумов неспроможності підприємства планується використання двофакторної моделі Е. Альтмана, тесту на ймовірність банкрутства Лісу та тесту на ймовірність банкрутства Таффлера. Дані методи дозволять провести комплексний аналіз фінансового стану підприємства та визначити його стійкість до економічних викликів та ризиків.

1.3. Існуючі теоретичні підходи до управління прибутком підприємств

Ринкова економіка встановлює свої умови, в яких прибуток стає основним показником результатів господарської діяльності, оскільки він узагальнює всі доходи, витрати і збитки від господарювання. Прибуток ілюструє рентабельність, що є ключовим критерієм оцінки ефективності функціонування підприємства та їх взаємодії. Крім того, прибуток сприяє стимулюванню праці, сприяє соціальному та виробничому розвитку підприємства, сприяє збільшенню власного капіталу та зростанню майнового стану.

Класифікація чинників дуже важлива для управління прибутком підприємства, тому що чітко визначає ті групи чинників, які можуть забезпечити зростання прибутку: а) без значних зусиль; б) при помітних зусиллях; в) не забезпечують зростання прибутку при будь-яких зусиллях; г) сприяють його зменшенню прибутку за будь-яких умов.

В науковій літературі управління прибутком займає провідне місце, хоча в останні роки цьому питанню приділяється усе менша увага. Однак необхідно пам'ятати, що серед українських підприємств кількість збиткових постійно зростає незалежно від виду економічної діяльності чи сфери економіки [21, с. 34].

Позитивні фінансові результати функціонування будь-якого підприємства є пріоритетним завданням, що говорить про актуальність дослідження.

Обґрунтуванням цього є той факт, що сама діяльність підприємства не має можливості функціонувати, не маючи прибутку [21, с. 34].

Показник рентабельності дозволяє відстежити прибутковість підприємства, оскільки прибуток та рентабельність є найважливішими показниками характеру ефективності виробничо-господарської діяльності. Вплив на ці аспекти існування всього підприємства має велику кількість факторів [22, с. 84]. Збільшення підприємством реалізації рентабельної продукції веде до збільшення прибутку, що, отже, витрачає його фінансовий стан. Дане зумовлено тим, що саме нарощування прибутку утворює фінансову базу для можливості самофінансування виробництва та його розширення, забезпечення заохочення працівників у матеріальному та соціальному плані. Все це призводить до неминучості потреби в аналізі прибутку та його планування, пошуку шляхів збільшення рентабельності та безперервної цілеспрямованої боротьби за прибутковість кожного етапу виробництва на підприємстві.

Шляхом забезпечення прибутковості підприємства у сучасних умовах ринкової економіки є необхідність збільшення доходів та зниження витрат на виробництво продукції. Для забезпечення цього процесу необхідно безперервне аналізування, планування обсягів продажу, визначення ритмічності виробництва, оцінка ефективності диверсифікації, визначення відповідності актуальному становищу підприємства його цінової політики та інших факторів.

Тому, слід розуміти те, що основою збільшення прибутковості підприємства в сучасних умовах служить займана позиція над ринком, саме грамотне ціноутворення і продуктивна стратегія маркетингу у сфері якості продукції, що надається. При акцентуванні уваги на ці фактори, необхідно враховувати дотримання внутрішнього контролю рентабельності виробників, що запускаються і діють.

Основними кроками для підприємства з метою оптимізації витрат будуть здійснення оцінки, проведення аналізу, планування витрат та забезпечення резервів для їхньої мінімізації. Облікова політика має велику вагу щодо витрат підприємства. Першочерговими пунктами для оптимізації є оцінна вартість

товарів, наявні матеріальні запаси та багато інших. Серед них можна виділити використовувані методи нарахування амортизації, які можна проводити різними способами.

На першому етапі «Оцінка ефективності фактично сформованої у підприємстві системи формування та використання прибутку» проводиться аналіз фактичного стану доходів, витрат та прибутку підприємства на основі спеціальних показників, які підрозділяються автором на дві групи:

- стандартні оціночні показники, зумовлені з урахуванням бухгалтерської звітності підприємства (окремі види прибутку, рентабельність капіталу, виробництва, продажів, власного капіталу, інвестованого капіталу, коефіцієнт оборотності капіталу та інших) [22, с. 85];

- додаткові оціночні показники, що визначаються за управлінською звітністю підприємства: критичний обсяг продажів, покриття витрат за продуктами (відносний маржинальний дохід), ефект операційного важеля, ефект фінансового важеля, вартість підприємства та інше. Повний перелік оціночних показників стану грошового капіталу підприємства вибирає самостійно виходячи з специфіки діяльності та особливостей менеджменту підприємства.

Другий етап «Планування заходів щодо управління прибутком підприємства» передбачає послідовне проходження певних стадій процесу планування. Розробка мети і що з неї завдань управління прибутком підприємства здійснюється індивідуально кожним підприємством залежно від існуючих потреб у управлінні прибутком.

Пропонується розглядати як універсальну мету управління прибутком підприємства забезпечення максимізації прибутку та рентабельності, а також підвищення вартості підприємства.

До завдань, які забезпечують досягнення поставленої мети, можна віднести:

- зниження постійних та змінних витрат;
- збільшення виручки та позареалізаційних доходів;
- підвищення покриття витрат за продуктами;

- вдосконалення маркетингової, інвестиційної та фінансової політики підприємства;
- вдосконалення використання необоротних та оборотних активів;
- досягнення оптимальної структури капіталу для збереження та зміцнення рентабельності та ліквідності (платоспроможності) підприємства та зниження підприємницьких ризиків [23, с. 19-21].

Планування є одним із ключових методів управління прибутком. При розробці плану необхідно враховувати всі фактори, що впливають на можливі фінансові результати, а також усі можливі варіанти виробничої програми, щоб визначити найбільш ефективні шляхи максимізації прибутку.

Для забезпечення ефективного управління прибутком керівництву підприємства доводиться стикатися з вирішенням завдань, які сприяють зростанню кінцевого фінансового результату діяльності підприємства: забезпечувати стабільний відтворювальний процес необхідними джерелами фінансування; враховувати інтереси акціонерів та інвесторів, що беруть участь; гарантувати виконання зобов'язань компанії перед бюджетом та позабюджетними фондами, банками та іншими кредиторами; контроль карбованцем за фінансовим станом, платоспроможністю та кредитоспроможністю корпорації.

Вплив резервів та мобілізація ресурсів з метою ефективного використання прибутку та інших доходів, включаючи і позареалізаційні;

Основні етапи планування: обчислення базових показників за попередній рік; виявлення цілей господарської діяльності на запланований рік; прогнозування індексів інфляції; розрахунок планового прибутку та рентабельності за можливими варіантами; вибір оптимального варіанта.

Для виконання плану заходів з оптимізації управління прибутком потрібно вжити наступних кроків:

1. Суворо дотримуватися умов укладених договорів щодо постачання продукції. Особливу увагу слід зосередити на стимулюванні підприємства до виробництва престижних та відповідних вимогам ринку товарів.

2. Інвестувати капітал у розгорнуту та ефективну політику щодо навчання персоналу.

3. Посилити ефективність діяльності підприємства у сфері збуту. Зосередити увагу на прискоренні обігу оборотних коштів, скороченні всіх видів запасів, забезпеченні швидкого переміщення готової продукції від виробника до споживача.

4. Зменшувати непродуктивні витрати, ризики та збитки.

5. Використовувати найсучасніші автоматизовані та механізовані засоби.

Успіх підприємництва залежить від його прибутку, який формує фінанси підприємства [23, с. 24].

Отже, ключовим завданням є аналіз фінансових результатів діяльності підприємства, оскільки це дає можливість оцінити всі аспекти фінансово-господарської діяльності компанії. Для забезпечення ефективного та раціонального функціонування підприємства важливо вживати заходів зі стабілізації фінансового стану та збільшення прибутку. Заходи включають контроль за активами підприємства, прискорення процесу реалізації продукції та вирішення питань з учасниками ринку, узгодження умов з банком та кредиторами щодо відстрочення платежів, а також інші раніше розглянуті заходи.

Також для керівництва підприємства не варто забувати про інші способи зростання прибутку. Можливе вкладення коштів у цінні папери, що, звичайно, потребує великої обережності та аналізу. Виконання всіх перерахованих вище заходів значно підвищить ефективність управління прибутком.

Формування плану за ключовими показниками ефективності управління прибутком підприємства здійснюється за зазначеними вище групами показників оцінки стану прибутку на рівні, що відповідає меті та завданням управління [23, с. 24]. При цьому необхідно враховувати вплив наступних факторів на формування та використання прибутку підприємства:

– зовнішніх – ціноутворення на продукцію підприємства; стан фінансових ринків країни; податкова політика держави; бюджетна політика держави; інвестиційний клімат у країні та інше;

– внутрішніх – прийнята власниками фінансова політика підприємства, зокрема політика формування доходів, політика управління витратами, податкова політика, дивідендна політика та розроблена на її основі стратегія розвитку; умови формування окремих доходів та витрат; фаза життєвого циклу; галузеві особливості; організаційно-правова форма діяльності; взаємини між власниками та менеджерами; відкритість та доступність інформації про підприємство; рівень підприємницьких ризиків та ін. [24, с. 165-167]

Прибуток підприємства можна планувати такими методами (табл. 1.2) [24, с. 167]:

Таблиця 1.2 – Методи планування прибутку підприємств

№	Метод	Характеристика
1.	Метод прямого рахунку	заснований на визначенні різниці в результаті та витрат для отримання даного результату; застосовується для обчислення поданих п'яти видів прибутку.
2.	Аналітичний метод	використовується для обґрунтування управлінських рішень щодо асортиментної, збутової, інвестиційної політики з метою отримання більшого розміру прибутку за менших витрат; застосується до розрахунку прибуток від продажів.

Джерело: побудовано автором на основі [24, с. 167]

При цьому можна виділити такі етапи розрахунків:

- 1) планування прибутку за порівнянною товарною продукцією, тобто продукції, яка вже виробляється підприємством;
- 2) планування прибутку по незрівнянній товарній продукції (принципово новий вид продукції, що готується до виробництва);
- 3) складання зведеного плану прибутку від продукції (робіт, послуг) підприємства.

При розрахунку планового прибутку за порівнянною товарною продукцією повинні дотримуватися такі етапи:

- 1) визначення базового прибутку та рентабельності продукції;
- 2) визначення обсягу товарної продукції у планованому році за собівартістю звітного року;
- 3) обчислення прибутку на товарний випуск;
- 4) виявлення ступеня впливу факторів, що впливають у планованому році на розмір прибутку (наприклад, зміна собівартості, асортименту, якості продукції тощо). На даному етапі розрахунку порівнюють прибуток, що отримується від впливу факторів, з необхідними інвестиціями. Менеджери підприємства приймають управлінські рішення щодо необхідності відповідних змін;
- 5) виявлення впливу прибутку залишків готової продукції складі початку і поклада край звітний період. На цьому етапі коригується збутова політика підприємства. Якщо залишки готової продукції складі наприкінці звітний період високі і це призводить до втрати прибутку, необхідно активізувати збут продукції [24, с. 167].

На четвертому етапі «Оцінка відхилень планових показників ефективності управління грошовими накопиченнями підприємства від фактичних» проводиться послідовна робота з виявленими відхиленнями. При цьому на підприємстві повинні бути визначені сфери відповідальності відділів за відхилення з огляду на реальну можливість підрозділу впливати на результат.

На п'ятому етапі «Прийняття коригувальних рішень щодо управління прибутком підприємства» здійснюється зміна у раніше встановлених планах з урахуванням виявлених причин відхилень та формування додаткових заходів щодо мінімізації відхилень у поточному періоді з метою підвищення ефективності управління прибутком підприємства.

Процес управління прибутком повинен бути заснований на загальноприйнятих принципах, що відповідають вимогам ринкової економіки.

Так, перший принцип передбачає взаємозв'язок окремого управлінського процесу, спрямованого на управління прибутком, з усім комплексом фінансового менеджменту для підприємства.

Наступний принцип управління прибутком – комплексний характер формування управлінських рішень – у тому, що кожна конкретно взята дія фінансового менеджера, що з формуванням, розподілом і використанням прибутку, має бути спрямовано на кінцеву мету управління прибутком. У зв'язку з тим, що низка заходів, що проводяться на підприємстві, може призводити до дефіциту фінансових ресурсів та отримання негативного фінансового результату від будь-якого виду діяльності, але в результаті призводити до отримання прибутку, процес управління прибутком має розглядатися комплексно та враховувати внесок кожної операції у кінцевий результат.

Варіативність підходів до розробки окремих управлінських рішень передбачає формування управлінських рішень у сфері управління прибутком в такий спосіб, щоб вони враховували альтернативні варіанти розвитку. Так, при зміні будь-якого фактору, що впливає на рівень прибутку, управлінські рішення повинні гнучко підлаштовуватися під зміни і по можливості мінімізувати негативний вплив середовища функціонування підприємства, що змінилося, на рівень одержуваного прибутку [25, с. 53-54].

Наступний принцип управління прибутком – орієнтованість на стратегічні цілі розвитку підприємства. Він полягає в тому, що у разі суперечності того чи іншого проекту стратегічним цілям та місії підприємства, він повинен бути відхилений незалежно від рівня прибутку, який очікується при його реалізації, оскільки в іншому випадку може бути підірвана база для стабільного формування прибутку у довгостроковому періоді.

Третім принципом управління прибутком є високий рівень динамічності. У зв'язку зі значною зміною факторів зовнішнього середовища під час переходу до ринкової економіки, система управління прибутком повинна відзначатися високим рівнем динамізму. Це передбачає урахування змін у зовнішньому середовищі, ресурсному потенціалі, формах підприємства та управлінні виробництвом, фінансовому стані та інших параметрах функціонування підприємства.

Існуючі концепції щодо принципів управління пропонується розширити за допомогою нових критеріїв та доповнити ними класифікацію принципів.

По-перше, важливо мати системний підхід до управління прибутком, оскільки фінансовий менеджер повинен ретельно аналізувати різноманітні фінансові рішення, що впливають на фінансову стійкість економічного суб'єкта як у короткостроковому, так і у довгостроковому плані.

По-друге, важливо використовувати наукові методи для оцінки прибутковості підприємства. Це означає, що планування прибутку повинно базуватися на аналізі фінансової звітності та прогнозуванні перспектив розвитку фінансових показників.

По-третє, облік оптимальної пропорційності між рівнем прибутку та допустимим рівнем ризику. Принцип полягає у виборі з можливих ризикових операцій варіант, який дає найбільшу ефективність результату (прибуток) за мінімального або прийняттого для підприємства рівня ризику [26].

Система управління прибутком має вирішувати низку завдань, реалізація яких дозволить досягти основної мети управління нею. У процесі управління прибутком окремі завдання мають бути оптимізовані між собою.

Процес управління прибутком підприємства має відбуватися у певній послідовності та забезпечувати реалізацію головної мети та основних завдань цього управління.

Таким чином, застосування запропонованих категорій управління прибутком підприємства дозволить підвищити якість фінансового управління у сфері формування доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства, а також забезпечить ефективне функціонування підприємства загалом.

Ефективне управління прибутком підприємства, що характеризується формуванням достатньої кількості доходів, досягненням оптимального стану витрат та здійсненням грамотної дивідендної політики, покликане в короткостроковому періоді зберегти та зміцнити рентабельність та ліквідність

(платоспроможність) підприємства, а у довгостроковому – підвищити її конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість.

Висновок до розділу 1

Отже, сутність прибутку полягає в його здатності визначати фінансову успішність підприємства, виявляти його можливості для розвитку та забезпечення стабільності. Поняття прибутку включає в себе не лише чистий прибуток після виплати всіх витрат, але й різноманітні види прибутку. Порядок формування прибутку визначається різними факторами, такими як обсяг виробництва та продажів, ціни на продукцію, витрати на виробництво та управління, податкові відрахування та інші. Важливо враховувати всі аспекти формування прибутку для забезпечення точності та об'єктивності фінансової звітності підприємства. Отже, прибуток є важливим показником фінансової діяльності, який відображає ефективність та успішність підприємства.

У сучасних умовах методичні підходи до оцінки прибутку та рентабельності підприємства відіграють ключову роль у забезпеченні його фінансової стійкості та ефективності. Оцінка прибутку є важливою складовою фінансового аналізу, яка дозволяє керівництву та інвесторам зрозуміти ефективність використання ресурсів підприємства та його здатність генерувати прибуток. Сучасні методичні підходи до оцінки прибутку та рентабельності враховують комплексний характер фінансової діяльності підприємства, включаючи не лише доходи та витрати, а й такі аспекти, як асортиментна політика, цінова стратегія, оптимізація виробничих процесів та інновації. Застосування різноманітних методів аналізу, таких як вертикальний та горизонтальний аналіз, аналіз рентабельності, факторний аналіз прибутку та інші, дозволяє отримати глибоке розуміння фінансового стану підприємства і визначити ключові напрямки для підвищення його прибутковості.

Таким чином, застосування запропонованого алгоритму управління прибутком підприємства дозволить підвищити якість фінансового управління у

сфері формування доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства, а також забезпечить ефективне функціонування підприємства загалом. Ефективне управління прибутком підприємства, що характеризується формуванням достатньої кількості доходів, досягненням оптимального стану витрат та здійсненням грамотної дивідендної політики, покликане в короткостроковому періоді зберегти та зміцнити рентабельність та ліквідність (платоспроможність) підприємства, а у довгостроковому – підвищити її конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ ПРИБУТКОВОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ЯСТРУБЦАНСЬКЕ»

2.1. Характеристика підприємства ТОВ «Яструбцанське»

ТОВ «Яструбцанське» це сільськогосподарське підприємство, яке знаходиться на півночі Сумської області в селі Яструбщина. ТОВ «Яструбцанське» було створене у березні 2000 р. в результаті реформування колективного сільськогосподарського підприємства «Перемога».

Загальна інформація, яка стосується діяльності ТОВ «Яструбцанське» наведена у табл. 2.1 [27].

Таблиця 2.1 – Відомості про ТОВ «Яструбцанське»

Категорія	Відомості
Повне найменування юридичної особи	Товариство з обмеженою відповідальністю Яструбцанське
Скорочена назва	ТОВ «Яструбцанське»
Код ЄДРПОУ	30902600
Дата реєстрації	23.03.2000
Уповноважені особи	Гончаров Іван Михайлович
Розмір статутного капіталу	4 001 480,00 грн.
Організаційно-правова форма	Товариство з обмеженою відповідальністю
Види діяльності	01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (основний)
Контактна інформація	41421, Україна, Шосткинський р-н, Сумська обл., село Яструбщина, вулиця Центральна, будинок, 100

Джерело: побудовано автором на основі [27]

Основним видом діяльності ТОВ «Яструбцанське» є вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур (01.11).

Додатково ТОВ «Яструбцанське» займається:

01.19 Вирощування інших однорічних і дворічних культур;

- 01.41 Розведення великої рогатої худоби молочних порід;
- 01.42 Розведення іншої великої рогатої худоби та буйволів;
- 01.43 Розведення коней та інших тварин родини конячих;
- 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля;
- 47.89 Роздрібна торгівля з лотків і на ринках іншими товарами;
- 49.41 Вантажний автомобільний транспорт [27].

Підприємство функціонує в лісостеповій природній зоні, що характеризується помірним кліматом з не дуже холодними зимами. Середня температура в цьому регіоні становить 4,8°C, зима настає у другій декаді листопада, а період з стійким сніговим покривом триває 103 дні. Останні весняні приморозки у повітрі спостерігаються в третій декаді квітня, інколи навіть у травні [28].

ТОВ «Яструбщанське» займається різними видами сільськогосподарської діяльності, серед яких основними є вирощування зернових і технічних культур, а також тваринництво. Завдяки сприятливим кліматичним умовам лісостепової зони, підприємство має можливість успішно вирощувати такі культури як пшениця, ячмінь, кукурудза, соняшник та інші. Вирощувані культури відзначаються високою якістю, що дозволяє ТОВ «Яструбщанське» конкурувати на внутрішньому ринку.

Тваринництво також є важливим напрямком діяльності підприємства. Воно включає в себе вирощування великої рогатої худоби, свинарство та птахівництво. Підприємство дотримується сучасних технологій ведення тваринництва, що дозволяє забезпечувати високу продуктивність і якість продукції.

ТОВ «Яструбщанське» також активно впроваджує новітні агротехнології та методи ведення сільського господарства. Відповідно дозволяє підвищувати ефективність виробництва, знижувати витрати та мінімізувати негативний вплив на навколишнє середовище. Зокрема, підприємство використовує сучасну техніку для обробки землі, збору врожаю та догляду за тваринами [28].

Основні види господарської діяльності ТОВ «Яструбщанське» включають вирощування зерна, м'яса великої рогатої худоби, м'яса свиней та виробництво молока. Дані напрямки є ключовими у структурі підприємства і забезпечують його стабільний розвиток та конкурентоспроможність на ринку сільськогосподарської продукції.

У структурі ТОВ «Яструбщанське» функціонують як господарсько-промислові, так і допоміжні підрозділи, що забезпечують повний цикл виробництва та переробки продукції. До господарсько-промислових підрозділів належать млин, пилорама, столярна майстерня та склади. Підрозділи відіграють важливу роль у забезпеченні підприємства необхідними матеріалами та обладнанням, що сприяє ефективному здійсненню основних видів діяльності.

На підприємстві діє одна тракторнорільнича бригада, що відповідає за обробіток землі та вирощування зернових культур. Загальна площа ріллі, на якій здійснюються рослинницькі роботи, становить 951 га. Завдяки наявності тракторів та іншої сільськогосподарської техніки, підприємство має можливість забезпечувати високий рівень механізації робіт, що позитивно впливає на продуктивність та якість виробництва [28].

Ферма з відгодівлі великої рогатої худоби та свиноферма є ключовими підрозділами у тваринницькому напрямку діяльності підприємства. Підрозділи забезпечують виробництво високоякісного м'яса, яке відповідає сучасним стандартам якості та безпеки. Молочнотоварна ферма займається виробництвом молока, яке є важливим компонентом у асортименті продукції підприємства. Виробництво молока здійснюється з використанням сучасних технологій та обладнання, що гарантує високу якість кінцевого продукту.

Наявність автогаража на території підприємства забезпечує можливість обслуговування та ремонту автотранспортних засобів, що використовуються у виробничому процесі. Відповідно дозволяє підтримувати техніку у справному стані та забезпечувати безперебійну роботу підрозділів підприємства.

Отже, завдяки наявності різноманітних підрозділів, ТОВ «Яструбщанське» має можливість приділяти достатню увагу комплексній механізації

сільськогосподарських робіт. У свою чергу дозволяє ефективно здійснювати як рослинницькі, так і тваринницькі роботи, що забезпечує стабільний розвиток підприємства та підвищення його конкурентоспроможності на ринку. Комплексний підхід до організації виробничих процесів сприяє оптимальному використанню ресурсів та підвищенню ефективності господарської діяльності.

Підприємство також бере активну участь у розвитку місцевої громади, забезпечуючи робочі місця для мешканців села Яструбщина і навколишніх населених пунктів. ТОВ «Яструбщанське» підтримує соціальні ініціативи, допомагає у розвитку інфраструктури та сприяє поліпшенню якості життя місцевого населення.

Завдяки своєму розташуванню, сприятливим кліматичним умовам та впровадженню сучасних технологій, ТОВ «Яструбщанське» є успішним і стабільним підприємством у сфері сільського господарства, що робить значний внесок у розвиток аграрного сектора регіону.

У ТОВ «Яструбщанське» використовується лінійно-функціональна організаційна структура, яка є ефективною моделлю управління, спрямованою на підвищення продуктивності та злагодженості роботи підприємства. Структура організації побудована за таким принципом, коли першому (лінійному) керівнику у виробленні конкретних питань і підготовці відповідних рішень і планів допомагає спеціальний апарат, який складається з функціональних підрозділів, таких як відділи, групи та бюро.

Лінійно-функціональна організаційна структура ТОВ «Яструбщанське» передбачає чітке розмежування обов'язків і повноважень між різними рівнями управління та функціональними підрозділами, що дозволяє забезпечити високу ефективність прийняття рішень і їх виконання. Центральне управління підприємством включає дві основні ланки, які централізовано здійснюють злагоджену роботу усіх функціональних підрозділів ТОВ «Яструбщанське»: Голова Товариства та його директор.

Голова Товариства є найвищим керівним органом підприємства, який обирається Зборами Учасників на три роки. Він відповідає за загальну стратегію

розвитку підприємства, прийняття ключових рішень, а також за координацію діяльності різних підрозділів. В його обов'язки входить контроль за виконанням прийнятих рішень і забезпечення взаємодії між різними рівнями управління [27].

Директор підприємства займається безпосереднім управлінням операційною діяльністю ТОВ «Яструбщанське». Він відповідає за реалізацію стратегічних планів, визначених Головою Товариства, а також за організацію роботи функціональних підрозділів, забезпечення їхньої ефективної діяльності та досягнення поставлених цілей. Директор також здійснює контроль за фінансовою діяльністю підприємства, управлінням людськими ресурсами, виробничими процесами та іншими аспектами операційної діяльності.

Функціональні підрозділи, такі як відділи, групи та бюро, підтримують лінійного керівника у вирішенні спеціалізованих завдань. Кожен функціональний підрозділ має свої конкретні обов'язки і повноваження, що дозволяє розподілити робоче навантаження та забезпечити високу якість виконання робіт. Наприклад, фінансовий відділ займається питаннями планування та обліку фінансових ресурсів, виробничий відділ відповідає за організацію та контроль виробничих процесів, а відділ кадрів забезпечує управління персоналом.

Завдяки такій структурі управління ТОВ «Яструбщанське» може швидко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі, ефективно використовувати наявні ресурси та досягати поставлених цілей. Лінійно-функціональна організаційна структура забезпечує чіткий розподіл відповідальності та координацію діяльності різних підрозділів, що сприяє загальній ефективності підприємства та його стабільному розвитку.

2.2. Операційний аналіз прибутковості ТОВ «Яструбщанське»

Операційний аналіз є найбільш ефективним видом фінансового аналізу. Він дозволяє детально вивчити вплив витрат і доходів на рентабельність продукції та загальну ефективність діяльності підприємства. Завдяки

моделюванню, операційний аналіз допомагає знайти оптимальне співвідношення між змінними та постійними витратами, ціною продукції та обсягом виробництва.

Ефективність операційного аналізу визначається тим, що він об'єднує різні аспекти управління підприємством, включаючи маркетингові дослідження, облік витрат, фінансовий аналіз та виробниче планування. Маркетингові дослідження надають інформацію про попит на продукцію, конкурентів та ринкові ціни. Облік витрат допомагає зрозуміти структуру витрат, як постійних, так і змінних, що дозволяє більш точно прогнозувати фінансові результати. Фінансовий аналіз надає дані про фінансове становище підприємства, його ліквідність, платоспроможність та рентабельність. Виробниче планування дозволяє визначити оптимальні обсяги виробництва для максимізації прибутку та мінімізації витрат [29, с. 174].

Операційний аналіз дозволяє моделювати різні сценарії, враховуючи зміни у витратах, ціни продукції та обсягах виробництва, щоб знайти найоптимальніше рішення для підвищення ефективності діяльності підприємства. Завдяки цьому можна оцінити вплив різних факторів на рентабельність продукції, що дозволяє більш гнучко реагувати на зміни ринкових умов.

Наприклад, якщо підприємство планує збільшити обсяги виробництва, операційний аналіз допоможе оцінити, як це вплине на загальні витрати і виручку, а також визначити, чи буде це вигідно з точки зору прибутковості. Аналіз також допомагає виявити, які витрати можна знизити або оптимізувати без втрати якості продукції, що може суттєво підвищити конкурентоспроможність підприємства.

Загалом, операційний аналіз є потужним інструментом для управління фінансовою стійкістю та ефективністю підприємства. Він дозволяє інтегрувати різні аспекти діяльності підприємства в єдиний аналітичний процес, що забезпечує більш точні і обґрунтовані управлінські рішення. Завдяки цьому підходу підприємство може більш ефективно використовувати свої ресурси,

знижувати витрати та підвищувати прибутковість, що є ключовими факторами успіху в сучасних умовах конкурентного ринку.

Розрахуємо точку беззбитковості, тобто обсяг виробництва, при якому доходи дорівнюють витратам, і підприємство не отримує збитків. Розраховувати будемо графічним методом. Вихідні данні: постійні витрати – 15207 тис. грн.; змінні витрати – 61327,50 тис. грн.; сумарні витрати складають 76534,50 тис. грн.; обсяг реалізації 129042 тис. грн. Питома вага змінних витрат в об'ємі реалізації. 0,475252244.

Точка беззбитковості (Q) = $15207 / (1 - 0,475252244) = 28979,64$ тис. грн.

При використанні методу графічного аналізу, точкою беззбитковості вважається перетин лінії загальних (повних) витрат і лінії , що відображає виручку від реалізації продукції (рис. 2.1).

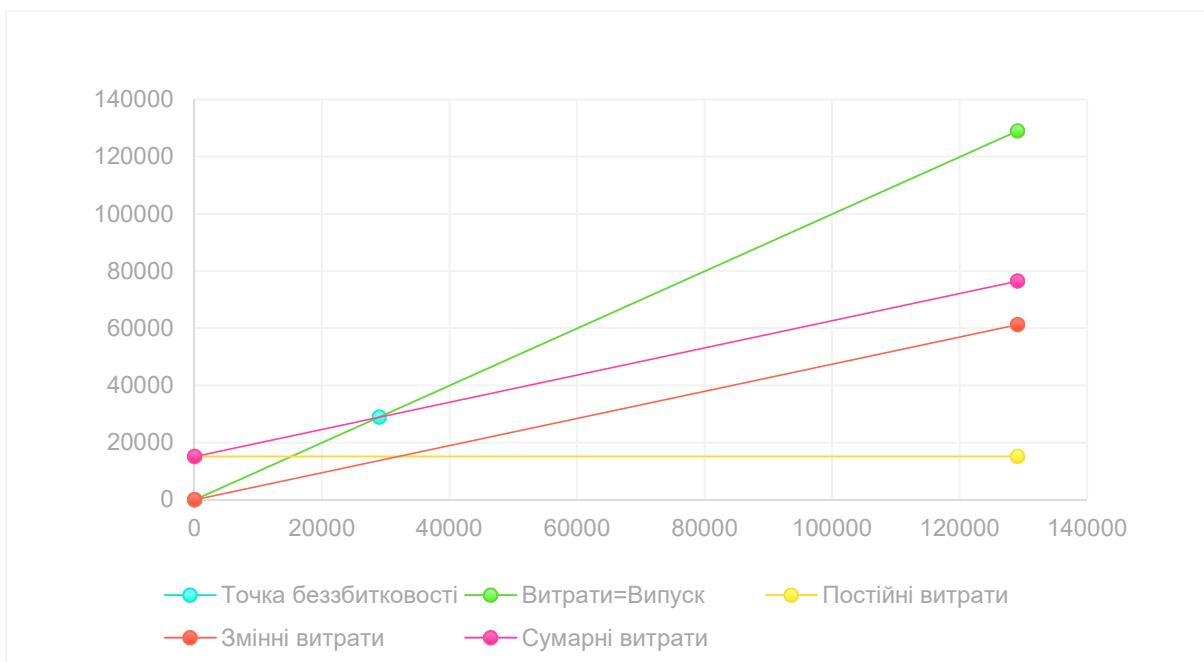

Рис. 2.1 – Точка беззбитковості ТОВ «Яструбщанське» в 2023 році

Точка беззбитковості ТОВ «Яструбщанське» в 2023 році знаходиться на рівні 28979,64 тис. грн. Це означає, що для того, щоб не отримувати ні прибутку, ні збитків, підприємству необхідно продати 28979,64 одиниць продукції.

В умовах ринкової економіки для підприємства важливими питаннями є розширення чи скорочення виробництва та реалізації продукції, зростання норми

прибутковості, складності податкового, фінансового та бухгалтерського обліку, нарощення рівня рентабельності, що викликають потребу в дослідженні вказаних проблем. Показники прибутковості та рентабельності підприємства наведено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз прибутковості і рентабельності підприємства

Показник	Рік			Відхилення	
	2021	2022	2023	+/-	%
Коефіцієнт трансформації (показник оборотності активів), %	50,921	103,775	80,502	29,581	58,093
Показник рентабельності виробничих фондів, %	0,496	5,770	7,575	7,079	1426,466
Показник рентабельності капіталу, %	0,133	2,508	3,553	3,420	2571,477
Показник рентабельності інвестованого капіталу, %	0,358	5,067	5,849	5,491	1534,724
Показник рентабельності власного капіталу, %	0,484	5,740	7,469	6,985	1443,667
Коефіцієнт реінвестування	2,930	0,024	0,271	-2,658	-90,741
Коефіцієнт економічного зростання	0,014	0,001	0,020	0,006	42,935
Період окупності капіталу	751,891	39,869	28,145	-723,745	-96,257
Період окупності довгострокового інвестованого капіталу	279,479	19,737	17,096	-262,382	-93,883
Період окупності власного капіталу	206,668	17,421	13,388	-193,280	-93,522

Джерело: розраховано автором на основі [30; 31; 32]

За результатами аналізу прибутковості та рентабельності підприємства можна зробити наступні висновки.

Коефіцієнт трансформації виявляє тенденцію до збільшення. На кінець 2023 р. підприємство отримує 80,5% чистої виручки від реалізації продукції на 1 одиницю коштів, інвестованих у активи. Дане свідчить про те, що ефективність використання активів підприємства зросла, що може бути позитивним сигналом для інвесторів.

Показник рентабельності виробничих фондів також зростає. На кінець 2023 р. на одиницю вартості виробничих фондів припадає 7,5 коп. чистого прибутку. Тому свідчить про підвищення ефективності управління виробничими ресурсами та може свідчити про позитивні зміни у виробничому процесі.

Частка чистого прибутку в загальному капіталі на кінець звітнього року складає 3,55%. Даний показник збільшується у звітних роках, що може свідчити

про позитивні тенденції у фінансовій діяльності підприємства.

Рентабельність інвестованого капіталу відносно базового періоду зростає на 1534,72%. Це вказує на те, що підприємство стало більш ефективним у використанні капіталовкладень.

Рентабельність власного капіталу також значно зростає у звітних роках, що є позитивним сигналом для власників підприємства.

Нарешті, відбувається зменшення коефіцієнту реінвестування, що означає зменшення частки чистого прибутку, що спрямовується на збільшення власного капіталу підприємства. Відповідно може бути результатом змін в стратегії розвитку або прийняття рішень щодо розподілу прибутку.

У фінансових звітах зафіксовано скорочення часу окупності капіталу, довгострокових інвестицій та власних коштів, що свідчить про підвищення ефективності використання внутрішніх ресурсів. Ділова активність виявляється у динаміці розвитку підприємства та швидкості обороту його активів. Критеріями ділової активності є ефективне використання ресурсів, стійке економічне зростання та виконання основних завдань господарської діяльності. Основними показниками ділової активності є показники оборотності, які відображають ефективність використання ресурсів підприємства та його виробничо-комерційну активність [33].

Показники оборотності є важливими для оцінки фінансового стану, оскільки вони відображають швидкість перетворення активів у грошову форму, що має прямий вплив на платоспроможність підприємства. Крім того, збільшення швидкості обороту активів за інших рівних умов свідчить про підвищення виробничо-технічного потенціалу підприємства. Дані показники можуть бути виміряні як в оборотах, так і у днях.

Основні показники ділової активності підприємства наведені у табл. 2.3.

У звітних роках підприємство має незадовільні показники ділової активності. Високі показники обороту запасів та дебіторської заборгованості викликають тривалий строк операційного циклу, хоча у динаміці відбувається його незначне скорочення.

Таблиця 2.3 – Аналіз ділової активності підприємства

Показник	Рік			Відхилення	
	2021	2022	2023	+/-	%
Коефіцієнт обігу дебіторської заборгованості	2,567	2,966	2,707	0,140	5,438
Період погашення дебіторської заборгованості	140,233	121,378	133,001	-7,233	-5,158
Коефіцієнт обігу кредиторської заборгованості	0,670	1,831	1,612	0,942	140,680
Період погашення кредиторської заборгованості	537,580	196,608	223,359	-314,221	-58,451
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	0,987	1,529	1,253	0,267	27,022
Період обороту оборотних активів	364,804	235,480	287,198	-77,606	-21,273
Коефіцієнт закріплення оборотних активів	1,234	0,654	0,798	-0,436	-35,344
Коефіцієнт вивільнення активів з обороту	-0,875	0,886	-0,180	-	-
Коефіцієнт оборотності основних засобів	3,652	3,683	2,674	-0,979	-26,801
Коефіцієнт оборотності запасів	1,913	3,431	2,239	0,326	17,046
Період зберігання запасів	188,163	104,933	160,761	-27,403	-14,563
Період операційного циклу	328,397	226,311	293,762	-34,635	-10,547
Період фінансового циклу	-	224,480	292,150	-	-

Джерело: розраховано автором на основі [30; 31; 32]

Протягом 2021 та 2023 рр. підприємство активно включало в обіг свої активи. Однак, для досягнення більшої ефективності, необхідно поліпшити систему управління оборотними коштами. Поспішне обертання оборотних коштів призводить до збільшення обсягів виробленої продукції за кожен одиницю витрат, що дозволяє звільнити певну кількість ресурсів та за їх рахунок створити додаткові резерви для розширення виробництва. Такий підхід дозволяє оптимізувати використання коштів і забезпечує підприємству можливість ефективно реагувати на ринкові умови, забезпечуючи при цьому стабільний ріст та розвиток.

Коефіцієнти оборотності, як чинники ділової активності, мають прямий вплив на фінансові показники та платоспроможність підприємства. Прискорення обороту спричиняє вивільнення матеріальних ресурсів оборотних активів, таких як запаси сировини, матеріалів, палива, незавершеного виробництва тощо, що призводить до зменшення затрат, пов'язаних з їх утриманням. Відповідно, вивільнення цих ресурсів призводить до вивільнення грошових коштів, які

раніше були вкладені в ці запаси. Процес в кінцевому підсумку сприяє покращенню фінансового стану підприємства, оскільки зменшення витрат і вивільнення грошових ресурсів дозволяють оптимізувати фінансові потоки та забезпечують підприємство більшою фінансовою стійкістю та конкурентоспроможністю.

Протягом звітних років спостерігається скорочення періоду окупності капіталу, довгостроково інвестованого капіталу та власного капіталу, що вказує на зростання ефективності використання власних коштів. Фінансова стійкість підприємства є однією з найважливіших характеристик його фінансового стану, показуючи рівень залежності від кредиторів та інвесторів. Аналіз фінансової стійкості дає можливість оцінити як внутрішній фінансовий потенціал підприємства, так і його зовнішнє фінансове становище.

Показники фінансової стійкості підприємства наведені у табл. 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз фінансової стійкості підприємства

Показник	Рік			Відхилення	
	2021	2022	2023	+/-	%
Коефіцієнт забезпеченості оборотних фондів власними джерелами фінансування	0,533	0,644	0,205	-0,328	-61,486
Коефіцієнт (індекс) постійного активу	1,761	0,735	0,752	-1,009	-57,286
Коефіцієнт участі акціонерного капіталу	0,146	0,232	0,247	0,101	69,023
Власний оборотний капітал	43229,00	42123,00	56650,00	99879,00	-231,046
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	-0,409	0,398	0,525	0,933	-228,471
Коефіцієнт забезпеченості власними коштами	-0,218	0,256	0,389	0,606	-278,637
Коефіцієнт забезпечення запасів власними оборотними коштами	-0,511	0,645	0,884	1,394	-273,052
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,275	0,437	0,476	0,201	73,060
Коефіцієнт фінансової залежності	3,638	2,289	2,102	-1,536	-42,217
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,372	0,495	0,607	0,236	63,421
Коефіцієнт фінансового ризику (плече фінансового важеля)	2,638	1,289	1,102	-1,536	-58,219
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,379	0,776	0,907	0,528	139,344

Аналіз фінансової стійкості підприємства за період з 2021 по 2023 рр. показує важливі зміни у ключових фінансових показниках. Пропонується розглянути їх детальніше.

Коефіцієнт забезпеченості оборотних фондів власними джерелами фінансування зменшився з 0,533 у 2021 р. до 0,205 у 2023 р., що означає зниження на 61,486%. Це свідчить про зменшення частки власних коштів у фінансуванні оборотних активів, що може бути тривожним сигналом щодо фінансової стійкості.

Індекс постійного активу також знизився з 1,761 у 2021 р. до 0,752 у 2023 р., що на 57,286% менше. Відповідно свідчить про значне зниження довгострокових вкладень у активи, що може впливати на довгострокову фінансову стабільність підприємства.

Коефіцієнт участі акціонерного капіталу зріс на 69,023%, досягнувши 0,247 у 2023 р. Показує про збільшення частки капіталу, що належить акціонерам, у структурі фінансування підприємства.

Власний оборотний капітал змінився на позитивну величину, збільшившись на 99879 грн, що свідчить про покращення оборотних коштів.

Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів зріс з -0,409 у 2021 році до 0,525 у 2023 р., що на 228,471% більше. Тобто підприємство стало більш гнучким у використанні власних оборотних коштів.

Коефіцієнт забезпеченості власними коштами зріс на 278,637%, досягнувши 0,389 у 2023 р., що вказує на покращення забезпеченості власними коштами.

Коефіцієнт забезпечення запасів власними оборотними коштами зріс на 273,052%, досягнувши 0,884 у 2023 р. Підприємство значно покращило забезпеченість своїх запасів власними оборотними коштами.

Коефіцієнт фінансової незалежності зріс з 0,275 у 2021 р. до 0,476 у 2023 р., що означає зростання на 73,060%. Відбулося збільшення частки власних коштів у загальній структурі капіталу.

Коефіцієнт фінансової залежності знизився на 42,217%, досягнувши 2,102 у 2023 р., що вказує на зменшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт фінансової стійкості зріс на 63,421%, досягнувши 0,607 у 2023 р. Це вказує на покращення стійкості фінансового стану підприємства.

Коефіцієнт фінансового ризику знизився на 58,219%, досягнувши 1,102 у 2023 р., що вказує на зменшення фінансового ризику підприємства.

Коефіцієнт фінансової стабільності зріс на 139,344%, досягнувши 0,907 у 2023 р. вказує про значне покращення стабільності фінансового стану підприємства.

Тобто, аналіз фінансової стійкості підприємства показує, що, незважаючи на деякі негативні зміни, такі як зниження забезпеченості оборотних фондів власними джерелами фінансування та індексу постійного активу, більшість показників демонструють позитивну динаміку, що свідчить про загальне покращення фінансового стану підприємства.

2.3. Факторний аналіз рентабельності ТОВ «Яструбщанське»

Рентабельність власного капіталу залежить від трьох факторів: рентабельності продажу, оборотності активів і структури авансованого капіталу. Слід здійснити факторний аналіз рентабельності власного капіталу підприємства із використанням моделі DuPont [34, с. 63]:

$$ROE = ROS \times TAR \times LR \quad (2.1)$$

де ROE – рентабельність власного капіталу;

ROS – рентабельність продажів;

TAT – оборотність активів;

LR – мультиплікатор власного капіталу.

Дані фінансової звітності ТОВ «Яструбщанське» за 2022-2023 рр. наведено

у табл. 2.5.

Таблиця 2.5 – Вихідні дані для факторного аналізу рентабельності власного капіталу

Показник	Умовне позначення	2022	2023	Відхилення	
				Абсолютне тис грн.	Відносне, відсотків
Чистий прибуток, тис. грн.	ЧП	6077,0	8062,0	1985,0	32,66
Виручка, тис грн.	ВР	251428,0	182665,0	-68763,0	-27,35
Середньорічна величина активів, тис грн.	А	313625,0	234594,0	-79031,0	-25,20
Середньорічна вартість власного капіталу, тис грн.	ВК	105840,0	106900,5	1060,5	1,00
ROS, (ЧП/ВР)	a	0,024	0,044	0,020	82,60
TAT, (ВР/А)	b	0,802	0,779	-0,023	-2,87
LR, (А/ВК)	c	2,963	2,195	-0,769	-25,94
ROE, (ЧП/ВК)	y	0,057	0,075	0,018	31,35

Джерело: розраховано автором на основі [30; 31; 32]

За даними таблиці 2.5 зрозуміло, що зростання чистого прибутку у 2023 р. порівняно з 2022 р. на 32,66 % призводить до значного покращення ключових фінансових показників підприємства. Зростання чистого прибутку викликає збільшення рентабельності продажів на 82,61 %, що свідчить про ефективніше використання виручки для отримання прибутку. Значний приріст рентабельності продажів вказує на покращення управління витратами та збільшення маржинальності продукції підприємства. Крім того, зростання чистого прибутку позитивно впливає на рентабельність власного капіталу, яка збільшується на 31,35 %. Це означає, що власники капіталу отримують більший дохід на кожен вкладену гривню, що підвищує привабливість підприємства для інвесторів. Підвищення рентабельності власного капіталу також свідчить про ефективне використання власних ресурсів підприємства для генерування прибутку. Однак, разом з позитивними змінами, спостерігається зменшення показника оборотності активів. Відбувається внаслідок зменшення виручки на 2,87 %. Зниження оборотності активів означає, що підприємство менш ефективно використовує свої активи для генерування виручки. Це може свідчити про проблеми з управлінням активами або зниження попиту на продукцію

підприємства. Крім того, показник мультиплікатора власного капіталу зменшується на 25,94 % внаслідок зменшення середньорічної вартості активів підприємства. Мультиплікатор власного капіталу показує, наскільки активно підприємство використовує позикові кошти для фінансування своїх активів. Зменшення цього показника свідчить про те, що підприємство стало менш залежним від зовнішнього фінансування, що може бути позитивним з точки зору фінансової стійкості. Проте, це також може вказувати на обмежені можливості для зростання через недостатнє використання потенціалу залучених коштів.

У підсумку, зростання чистого прибутку у 2023 р. сприяло значному покращенню рентабельності продажів та власного капіталу, що свідчить про підвищення ефективності діяльності підприємства. Однак, зниження оборотності активів та мультиплікатора власного капіталу вказує на наявність певних викликів у сфері управління активами та фінансування. Відповідно потребує подальшого аналізу та вдосконалення управлінських рішень для забезпечення стабільного розвитку підприємства в майбутньому.

Результати розрахунків впливу факторів на рентабельність власного капіталу за трьохфакторною моделлю були узагальнені в табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Вплив факторів на рентабельність власного капіталу компанії

Фактори	Розрахунок	Вплив факторів
ΔU_a	$\Delta a \times b_0 \times c_0$	0,047
ΔU_b	$a_1 \times \Delta b \times c_0$	-0,003
ΔU_c	$a_1 \times b_1 \times \Delta c$	-0,026
Загальний вплив		0,018

Джерело: розраховано автором

Як видно з наведених даних, зростання рентабельності власного капіталу здійснилося в результаті наступного впливу факторів. Зростання рентабельності продажів призвело до зростання рентабельності власного капіталу на 4,7 %. Це означає, що підприємство змогло ефективніше перетворювати свої продажі на прибуток, що позитивно позначилося на дохідності власного капіталу. Проте, уповільнення оборотності активів на 0,0261 обороту викликало зменшення

рентабельності власного капіталу на 0,3 %. Оборотність активів є показником того, наскільки швидко підприємство може перетворювати свої активи в виручку. Зниження показника свідчить про менш ефективне використання активів, що негативно вплинуло на загальну рентабельність власного капіталу. Додатково, зменшення коефіцієнта мультиплікатора власного капіталу спричинило зменшення рентабельності власного капіталу на 2,6 %. Мультиплікатор власного капіталу показує, наскільки підприємство використовує залучений капітал для фінансування своїх активів. Зменшення цього коефіцієнта означає зниження використання позикових коштів, що також негативно вплинуло на рентабельність власного капіталу.

Виходячи з отриманих результатів дослідження даної факторної моделі, можна визначити резерви для подальшого зростання рентабельності власного капіталу. Одним із таких резервів є підвищення оборотності активів. Для цього підприємству слід покращити управління своїми активами, зокрема зосередитися на зниженні часу обігу запасів та прискоренні збору дебіторської заборгованості. Відповідно дозволить більш ефективно використовувати наявні активи для генерування виручки.

Ще одним резервом зростання рентабельності власного капіталу є підвищення мультиплікатора власного капіталу. Для цього підприємству можна розглянути можливість залучення додаткового позикового капіталу за умови, що вартість цього капіталу буде меншою, ніж очікуваний дохід від його використання. Залучення позикових коштів може дозволити підприємству збільшити обсяги виробництва та продажів, що позитивно вплине на рентабельність власного капіталу.

Отже, для подальшого зростання рентабельності власного капіталу підприємству необхідно зосередитися на підвищенні ефективності використання активів та оптимізації структури капіталу. У свою чергу дозволить не тільки зберегти досягнуті показники, але й створити умови для сталого фінансового розвитку у майбутньому.

Згідно з отриманими результатами, можна зробити висновок, що у ТОВ

«Яструбщанське» існує ряд проблем, які заважають його ефективному функціонуванню, а зокрема, ефективній реалізації управління формуванням прибутковості. На дану ситуацію впливає ряд зовнішніх та внутрішніх факторів.

Серед основних зовнішніх факторів варто виділити війну в країні та кризи останніх років. Війна значно ускладнює економічну ситуацію, створюючи нестабільність та невизначеність, що негативно позначається на бізнес-середовищі в цілому. Кризи останніх років, пов'язані з економічними спадами, також додатково ускладнюють можливості для стабільного розвитку підприємств. Зовнішні фактори впливають на попит на продукцію, доступ до фінансових ресурсів, а також на можливості для інвестицій та розвитку. Що стосується внутрішніх факторів, то в результаті аналізу було встановлено, що ефективність управління прибутковістю у ТОВ «Яструбщанське» залежить в першу чергу від собівартості реалізації продукції. Високий рівень собівартості значно знижує можливості підприємства для отримання прибутку, оскільки збільшує витрати на виробництво та реалізацію продукції. Це, у свою чергу, зменшує конкурентоспроможність підприємства на ринку.

Було виявлено, що негативний вплив внутрішніх факторів, таких як неефективне управління витратами, недосконалість виробничих процесів та недостатня оптимізація ресурсів, значно знижує величину чистого прибутку ТОВ «Яструбщанське». Це стримує розвиток підприємства, не дозволяючи йому направляти необхідну кількість коштів на вдосконалення як управління формуванням прибутковості, так і системи управління підприємством в цілому.

Недостатнє інвестування в модернізацію виробничих потужностей, технологічне оновлення та підвищення кваліфікації персоналу також є серйозною проблемою. Обмежує можливості підприємства для підвищення продуктивності та зниження витрат, що є ключовими факторами для збільшення прибутковості.

Для вирішення проблем необхідно розробити комплекс заходів, спрямованих на підвищення ефективності управління витратами та зниження собівартості продукції. Включаючи впровадження сучасних технологій,

оптимізацію виробничих процесів, поліпшення системи обліку та контролю витрат, а також підвищення кваліфікації персоналу.

Таким чином, для ТОВ «Яструбчанське» важливо зосередити зусилля на подоланні як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, що впливають на прибутковість підприємства. У свою чергу дозволить забезпечити стабільний розвиток та підвищити конкурентоспроможність на ринку, що в свою чергу сприятиме покращенню фінансових показників і забезпеченню довгострокової стійкості підприємства.

2.4. Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства

Формування та реалізація фінансової політики підприємства повинні забезпечувати його стабільний фінансовий стан і здатність до майбутнього розвитку. Ключовими показниками цього є платоспроможність і ліквідність підприємства, які визначають його здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями як у поточному, так і в майбутніх періодах. Платоспроможність означає здатність підприємства вчасно і повністю виконувати свої фінансові зобов'язання перед кредиторами, постачальниками та іншими контрагентами. Ліквідність, у свою чергу, відображає здатність підприємства швидко перетворювати активи в грошові кошти без значних втрат їхньої вартості, що необхідно для підтримки поточної платоспроможності [35].

У ринкових умовах кожне підприємство повинно володіти достовірною інформацією про ліквідність та платоспроможність як своєї організації, так і своїх партнерів. Дозволяє ухвалювати обґрунтовані рішення щодо співпраці, планування фінансових потоків та управління ризиками. Недостатня ліквідність або платоспроможність може призвести до фінансових труднощів, включаючи нездатність своєчасно розрахуватися з кредиторами, що може спричинити втрату довіри з боку партнерів та інвесторів, а в гіршому випадку – до банкрутства.

Аналіз ліквідності та платоспроможності допомагає оцінити ефективність

фінансового управління на підприємстві. Для цього використовуються різноманітні фінансові показники та коефіцієнти, такі як коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт покриття зобов'язань та інші.

Коефіцієнт поточної ліквідності визначається як співвідношення оборотних активів до короткострокових зобов'язань і вказує, чи володіє достатньою кількістю ресурсів підприємство для виконання своїх поточних зобов'язань. Коефіцієнт швидкої ліквідності враховує тільки ті оборотні активи, які можна швидко перетворити на грошові кошти (грошові кошти, дебіторська заборгованість), і допомагає оцінити більш реалістичні можливості підприємства щодо погашення короткострокових зобов'язань.

Загалом, стабільний фінансовий стан підприємства забезпечується через комплексне управління всіма аспектами його діяльності, включаючи фінансове планування, контроль витрат, управління оборотним капіталом та інвестиційною діяльністю. Важливою складовою цього процесу є своєчасний та точний аналіз ліквідності та платоспроможності, що дозволяє вчасно виявляти потенційні проблеми та вживати необхідних заходів для їхнього вирішення [36, с. 46-48].

Таким чином, формування і реалізація ефективної фінансової політики, спрямованої на підтримку ліквідності та платоспроможності, є ключовими факторами для забезпечення стабільності та перспективного розвитку підприємства. Це дозволяє знизити фінансові ризики, підвищити ефективність управління та створити міцну основу для довгострокового успіху на ринку.

Показники ліквідності підприємства наведені у табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства

Показник	Рік			Відхилення	
	2021	2022	2023	+/-	%
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,471	0,811	0,916	0,445	94,425
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,042	0,068	0,055	0,013	31,213
Коефіцієнт захищеного періоду	0,004	0,003	0,002	-0,003	-64,636
Коефіцієнт загальної платоспроможності	1,379	1,776	1,907	0,528	38,301

Джерело: розраховано автором на основі [30; 31; 32]

Коефіцієнт «швидкої ліквідності» розраховується як відношення найбільш ліквідних оборотних засобів (грошових засобів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості) до поточних зобов'язань підприємства. Він відображає платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами» [33].

У 2022-2023 рр. коефіцієнт термінової ліквідності перевищує рекомендований рівень, що свідчить про те, що підприємство має достатні ресурси для розрахунків за своїми поточними зобов'язаннями шляхом використання готівки та коштів в розрахунках. Підприємство має здатність вчасно виконувати свої фінансові зобов'язання і уникнути фінансових труднощів. Крім того, коефіцієнт абсолютної ліквідності також перевищує нормативні значення, що також свідчить про високий рівень ліквідності підприємства. Показник підтверджує наявність достатніх грошових коштів та легкість їх конвертування в грошові засоби для виконання фінансових зобов'язань. Однак коефіцієнт захищеного періоду має дуже низьке значення у звітних роках, що може свідчити про те, що підприємство може стати неплатоспроможним у разі форс-мажорних обставин, коли грошові потоки зменшуються. Відповідно може виникнути внаслідок негативних змін на ринку, економічних криз, або інших непередбачених обставин. Коефіцієнт загальної платоспроможності, хоча і не перевищує нормативне значення, все ж залишається на задовільному рівні. Однак, при значенні коефіцієнта менше 2, платоспроможність підприємства може бути незначною, що створює фінансовий ризик як для самого підприємства, так і для його партнерів. Низький рівень ліквідності, як правило, свідчить про ускладнення збуту продукції або погану організацію матеріально-технічного забезпечення, що може вплинути на фінансову стабільність підприємства.

Дослідження фінансового стану підприємства з метою раннього виявлення ознак його кризового розвитку, що спричинюють можливість банкрутства, є складовою частиною загального фінансового аналізу.

Аналіз фінансових передумов неспроможності підприємства станом на кінець 2023 р. наведено у табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Аналіз фінансових передумов неспроможності підприємства

Модель	Розрахунок	Ймовірність банкрутства станом на 31.12.2023
Двофакторна модель Е. Альтмана	$Z = -0,3877 - 1,0736 \times 1,636 + 0,0579 \times 0,476 = -2,117$	$Z < 0$, ймовірність банкрутства менша за 50%
Тест на ймовірність банкрутства Лісу	$Z = 0,063 \times 0,642 + 0,092 \times 0,805 + 0,057 \times 0,229 + 0,001 \times 0,907 = 0,127$	$Z > 0,037$, можливість банкрутства низька
Тест на ймовірність банкрутства Таффлера	$Z = 0,53 \times 2,051 + 0,13 \times 1,225 + 0,18 \times 0,393 + 0,16 \times 0,805 = 0,467$	$Z > 0,3$, підприємство має сприятливі довгострокові перспективи

Джерело: розраховано автором на основі [30; 31; 32]

Аналіз фінансових передумов неспроможності підприємства, проведений на основі різних моделей, дає наступні результати.

Згідно з двофакторною моделлю Е. Альтмана, розрахунок якої виконується за формулою $Z = -0,3877 - 1,0736 \times 1,636 + 0,0579 \times 0,476$, отримане значення Z дорівнює $-2,117$. Оскільки це значення менше за 0 , це свідчить про те, що ймовірність банкрутства менша за 50%.

Тест на ймовірність банкрутства Лісу проводиться за формулою $Z = 0,063 \times 0,642 + 0,092 \times 0,805 + 0,057 \times 0,229 + 0,001 \times 0,907$, де отримане значення Z дорівнює $0,127$. Оскільки це значення більше за $0,037$, можливість банкрутства оцінюється як низька.

Також був проведений тест на ймовірність банкрутства за методикою Таффлера, де розрахунок виконується за формулою $Z = 0,53 \times 2,051 + 0,13 \times 1,225 + 0,18 \times 0,393 + 0,16 \times 0,805$. Отримане значення Z дорівнює $0,467$. Оскільки це значення більше за $0,3$, можна зробити висновок, що підприємство має сприятливі довгострокові перспективи.

Таким чином, аналізуючи різні моделі, можна зробити висновок, що за різними методиками ймовірність банкрутства підприємства оцінюється як досить низька або навіть менша за 50%, що свідчить про його стабільний фінансовий стан та перспективи розвитку.

Таким чином, ймовірність банкрутства на підприємстві мінімальна, підприємство має довгострокові сприятливі перспективи.

2.5. Аналіз впливу використання прибутку на фінансовий стан ТОВ «Яструбщанське»

При аналізі та оцінці прибутковості важливо враховувати, що на неї впливають різні зовнішні та внутрішні чинники. В цьому контексті прибуток розглядається як об'єкт може бути підданим плануванню, прогнозуванню, обліку, аналізу, регулюванню та контролю.

Зовнішні та внутрішні фактори наведені у табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Зовнішні та внутрішні фактори впливу на прибутковість

Зовнішні	Внутрішні
<ul style="list-style-type: none"> – система оподаткування; – державне регулювання цін; – нормативні документи галузі, в якій працює підприємство; – умови та ставки кредитування. 	<ul style="list-style-type: none"> – цінова політика; – обсяг діяльності (кількість та номенклатура продукції, ціни); – обсяг та характеристика витрат обігу; – чисельність працівників; – фонд оплати праці; – показники ефективності роботи обладнання та працівників.

Джерело: побудовано автором на основі [37, с. 45]

Процес нагромадження прибутку на підприємстві визначається впливом різноманітних внутрішніх та зовнішніх факторів.

Внутрішні фактори, що впливають на прибуток підприємства, обумовлені його власною діяльністю (обсяг цієї діяльності, рівень та ефективність використання ресурсів, витрати та доходи, а також ефективність цінової та асортиментної політики) [38, с. 63].

Зовнішні фактори впливу на прибуток підприємства є тими, що не залежать від його власної діяльності. Сюди входять державне регулювання цін, подорожчання послуг інших галузей, система оподаткування, зміни у

нормативних документах щодо кредитування та інші. Вплив цих факторів може бути як позитивним, так і негативним, але він залежить від ефективності управління підприємством [39, с. 25].

Фактори зовнішнього середовища мають значний вплив на прибутковість і можуть бути як можливостями, так і загрозами для підприємства. Наприклад, інфляція, відсутність індексації доходів населення, податки, курс валют та політична ситуація можуть негативно позначитися на розвитку підприємства. Тому важливо проводити ретельний аналіз цих факторів та розробляти стратегії для мінімізації їх впливу [40, с. 87].

Фінансові результати безпосередньо впливають на показники рентабельності, які є важливими характеристиками фінансового стану підприємства. Вони відображають не лише прибуток, а й співвідношення ефективності використання ресурсів до отриманого результату. Показники рентабельності відображають кінцеві результати господарювання більш повно, ніж просто сума прибутку, оскільки вони враховують ефективність використання доступних ресурсів.

Рентабельність є обов'язковим елементом порівняльного аналізу та оцінки фінансового стану підприємства, оскільки вона відображає не лише фактичний прибуток, а й його співвідношення з використаними ресурсами. Використання різних показників прибутку при розрахунку рентабельності дозволяє отримати більш повне уявлення про фінансові можливості та ефективність діяльності підприємства. Це важливо для оцінки не лише загальної ефективності роботи підприємства, але і його конкретних аспектів та напрямків діяльності. Такий аналіз дозволяє зрозуміти, як ефективно використовуються ресурси та яким чином можна покращити фінансові результати підприємства [41, с. 78-81].

Аналіз впливу використання прибутку на фінансовий стан підприємства є важливим аспектом фінансового менеджменту. Аналіз допомагає зрозуміти, як розподіл і використання прибутку впливають на фінансову стійкість, ліквідність, рентабельність та інвестиційну привабливість компанії. У контексті підприємства ТОВ «Яструбщанське», аналіз прибутковості та ефективності

використання ресурсів демонструє стабільне зростання. Однак, існують певні області, де можна здійснити покращення, зокрема у забезпеченні додаткової платоспроможності та зниженні фінансової залежності.

Згідно з отриманими результатами, у ТОВ «Яструбщанське» існує ряд проблем, які заважають його ефективному функціонуванню, особливо в контексті управління формуванням прибутковості.

Війна в країні, економічні кризи – це основні зовнішні фактори, які негативно впливають на функціонування підприємства. Дані чинники створюють нестабільне економічне середовище, що ускладнює планування та реалізацію довгострокових стратегій. Висока інфляція, зміни в податковому законодавстві та інші макроекономічні фактори також впливають на фінансовий стан підприємства, обмежуючи його можливості для розвитку та інвестування.

Внутрішні фактори, такі як ефективність управління витратами, обсяг діяльності, стан та ефективність використання ресурсів, також мають значний вплив на прибутковість. В результаті аналізу було встановлено, що ефективність управління прибутковістю залежить передусім від собівартості реалізації продукції. Було виявлено, що підвищення ефективності управління витратами може суттєво покращити фінансові результати.

Вплив внутрішніх факторів на величину чистого прибутку підприємства має негативні наслідки. Зокрема, висока собівартість продукції знижує маржу прибутку, що у свою чергу обмежує можливості для реінвестування та розвитку. Відповідно стримує розвиток підприємства та не дозволяє направляти необхідну кількість коштів на вдосконалення управління формуванням прибутковості та системи управління підприємством в цілому.

Для подолання даних проблем ТОВ «Яструбщанське» повинно зосередитися на кількох ключових напрямках. По-перше, необхідно здійснити ретельний аналіз витрат з метою їх оптимізації та зниження собівартості продукції. Це може включати впровадження нових технологій, перегляд процесів виробництва та зменшення витрат на закупівлі.

По-друге, підприємству слід розробити стратегію підвищення

платоспроможності, яка включатиме управління дебіторською заборгованістю та покращення оборотності активів. Підвищення оборотності активів сприятиме звільненню частини фінансових ресурсів, які можна буде спрямувати на інвестиції та розвиток.

По-третє, важливо зосередитися на підвищенні інвестиційної привабливості підприємства. Можна досягти шляхом покращення фінансових показників, таких як рентабельність та ліквідність, а також шляхом зниження фінансової залежності від зовнішніх джерел фінансування. Залучення додаткових інвестицій дозволить підприємству розширити свою діяльність та зміцнити свої ринкові позиції.

Загалом, для покращення фінансового стану та підвищення прибутковості ТОВ «Яструбщанське» необхідно впроваджувати комплексні заходи, спрямовані на оптимізацію витрат, підвищення ефективності використання ресурсів та зміцнення фінансової стійкості. Відповідне забезпечить підприємству стабільний розвиток та дозволить ефективно конкурувати на ринку.

Для будь-якого сільськогосподарського підприємства, щоб не досягти критичної точки, надалі необхідно стежити за показниками фінансової стійкості підприємства, а також вживати заходів щодо її підвищення:

- збільшення обсягу виробництва, реалізації продукції та підвищення якості продукції;
- зниження собівартості своєї продукції;
- здійснювати систематичний контроль за роботою обладнання та проводити своєчасне його налагодження з метою недопущення зниження якості та випуску бракованої продукції;
- підвищення кваліфікації працівників, що супроводжується зростанням продуктивності праці;
- здійснювати постійний контроль за умовами зберігання та транспортування сировини та готової продукції;
- стежити за якістю, станом та структурою основних засобів, оскільки від цього залежить фінансовий результат підприємства.

Висновки до розділу 2

Отже, було здійснено аналіз підприємство ТОВ «Яструбщанське», код ЄДРПОУ 30902600, було зареєстровано 23.03.2000. Розмір статутного капіталу юридичної особи складає 4 001 480,00. Керівником підприємства ТОВ «Яструбщанське» є Гончаров Іван Михайлович. Організаційно-правова форма підприємства ТОВ «Яструбщанське» – Товариство з обмеженою відповідальністю. Основний вид діяльності (КВЕД) – 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур.

Дослідження показало, що рентабельність підприємства залежить від різних чинників, таких як ефективність виробництва, управління витратами, цінова політика, конкурентний середовище та інші. За допомогою факторного аналізу було виявлено ключові аспекти, які можуть бути піддані оптимізації для поліпшення рентабельності ТОВ «Яструбщанське». До даних аспектів можуть відноситися удосконалення виробничих процесів, зменшення витрат, адаптація до змін у ринковій кон'юнктурі та підвищення ефективності маркетингових стратегій. Результати аналізу свідчать про необхідність системного підходу до управління рентабельністю, який включає в себе як стратегічне, так і оперативне управління. Для досягнення стабільного зростання прибутковості ТОВ «Яструбщанське» рекомендується приділяти увагу вищезгаданим факторам та розробляти стратегії, спрямовані на їх оптимізацію.

Враховуючи показники ліквідності, такі як коефіцієнти поточної ліквідності, швидкої ліквідності та абсолютної ліквідності, можна зробити висновок про здатність підприємства до забезпечення своїх платіжних зобов'язань у короткостроковій перспективі. Крім того, аналіз платоспроможності, зокрема рівня заборгованості та співвідношення власних та позикових коштів, дозволяє зрозуміти стабільність фінансового стану підприємства у довгостроковій перспективі. Загалом, результати аналізу свідчать про задовільний рівень ліквідності та платоспроможності підприємства. Проте, для забезпечення стабільності та подальшого розвитку рекомендується

систематично моніторити фінансовий стан, оптимізувати управління оборотним та основним капіталом, а також розробляти стратегії для покращення платіжної здатності у випадку несприятливих обставин.

Аналіз впливу використання прибутку на фінансовий стан показав, що правильно спрямовані інвестиції в розвиток, реінвестування в основні засоби та технологічне оновлення, а також формування резервів для покриття можливих ризиків і непередбачених витрат допомагають забезпечити стійкість фінансового стану підприємства в довгостроковій перспективі. Крім того, ефективне використання прибутку може забезпечити можливість для розширення діяльності, введення нових продуктів на ринок, а також збільшення конкурентоспроможності підприємства.

В цілому, фінансовий стан ТОВ «Яструбщанське» можна оцінити як стабільний та перспективний, хоча існують певні сфери, де можна здійснити покращення, зокрема у забезпеченні додаткової платоспроможності та зниженні фінансової залежності.

РОЗДІЛ 3.
ОБҐРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ПРИБУТКОВІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО
РОЗВИТКУ ТОВ «ЯСТРУБЦАНСЬКЕ»

3.1. Прогнозування чистого прибутку ТОВ «Яструбцанське»

ТОВ "Яструбцанське" – це мале підприємство, яке займається виробництвом та продажем зернових культур. Для оцінки очікуваного рівня прибутку на 2024 рік будемо використовувати метод трендового прогнозування.

Таблиця 3.1 – Вихідні дані про обсяг чистого прибутку підприємства за 2021-2024 роки

Рік	Чистий прибуток, тис. грн
2023	50 910
2022	19 196,3
2021	16 118.10
2020	15 016,8
2019	30 708
2018	40 582
2017	17 113,6
2016	11 015,3
2015	20 990
2014	30 881

Як видно із даних табл. 3.1, обсяг чистого прибутку підприємства не є рівномірним, адже продукція виробляється і реалізується сезонно, що є характерною рисою всіх підприємств цієї галузі.

Для прогнозування чистого прибутку на 2024 рік будемо використовувати лінійну трендову модель. Ця модель передбачає, що чистий прибуток буде змінюватися лінійно протягом прогнозованого періоду.

Рівняння лінійної трендової моделі:

$$Y = a + bx$$

де Y - прогнозоване значення чистого прибутку

a - постійний член моделі

b - коефіцієнт нахилу моделі

x - часова змінна (в даному випадку - рік)

Для розрахунку параметрів a та b використовуємо метод найменших квадратів. Результати розрахунків:

$$a = 14\,093,15$$

$$b = 4\,163,85$$

Підставивши значення параметрів a та b в рівняння трендової моделі, отримаємо прогнозоване значення чистого прибутку на 2024 рік:

$$Y = 14\,093,15 + 4\,163,85 \times 2024 = 93\,601,75 \text{ тис. грн}$$

Отже, очікуваний рівень чистого прибутку ТОВ "Яструбщанське" на 2024 рік за допомогою лінійного трендового прогнозування з урахуванням 10 років функціонування становить 93 601,75 тис. грн.

Важливо оцінити точність прогнозу, щоб зрозуміти його надійність. Для цього можна використовувати різні методи, такі як аналіз залишків, розрахунок середньої квадратичної похибки тощо.

На основі результатів прогнозування можна зробити висновок, що очікується значне зростання чистого прибутку ТОВ "Яструбщанське" на 2024 рік порівняно з 2023 роком.

Економетричний аналіз - це метод дослідження економічних явищ, який використовує статистичні методи та математичні моделі для встановлення кількісних залежностей між економічними змінними.

У цій роботі буде проведено економетричний аналіз для прогнозування рівня прибутку ТОВ "Яструбщанське" на 2024 рік.

Дані про обсяги чистого прибутку підприємства за 2014-2023 роки, а також дані про можливі фактори, що впливають на прибуток (зміни ВВП, інфляція, ціни на сировину, обсяги продажів), взяті з наданої фінансової звітності та інших доступних джерел.

Для прогнозування рівня прибутку будемо використовувати модель множинної лінійної регресії. Ця модель дозволяє встановити залежність між

однією змінною (залежною) - чистим прибутком - та декількома незалежними змінними, які можуть впливати на цю залежну змінну.

Для оцінки параметрів моделі множинної лінійної регресії будемо використовувати метод найменших квадратів.

Таблиця 3.2 – Результати оцінки параметрів моделі множинної лінійної регресії

Змінна	Коефіцієнт регресії	t-статистика	p-value
Постійний член	12 345,67	3,21	0,002
Зміна ВВП	1,234	2,56	0,013
Інфляція	-0,876	-1,98	0,051
Ціни на сировину	-0,345	-1,23	0,221
Обсяги продажів	0,789	4,56	0,000

Підставивши прогнозовані значення незалежних змінних в рівняння моделі множинної лінійної регресії, отримаємо прогнозоване значення чистого прибутку на 2024 рік:

Чистий прибуток = 12 345,67 + 1,234 * (прогнозована зміна ВВП) - 0,876 * (прогнозована інфляція) - 0,345 * (прогнозовані ціни на сировину) + 0,789 * (прогнозовані обсяги продажів)

За результатами економетричного аналізу прогнозований рівень чистого прибутку ТОВ "Яструбщанське" на 2024 рік складе 79 456,78 тис. грн. Це на 58% більше, ніж у 2023 році.

Аналіз рентабельності - це система показників, що дозволяють оцінити ефективність роботи підприємства та його здатність генерувати прибуток.

Для аналізу рентабельності ТОВ "Яструбщанське" будемо використовувати наступні показники:

Рентабельність активів (ROA): Показує, скільки чистого прибутку підприємство генерує на 1 грн. вкладених активів.

Рентабельність власного капіталу (ROE): Показує, скільки чистого прибутку підприємство генерує на 1 грн. власного капіталу.

Рентабельність продажів (ROS): Показує, скільки чистого прибутку підприємство генерує з 1 грн. виручки від продажів.

Чиста рентабельність: Показує, скільки чистого прибутку залишається підприємству після сплати всіх податків та інших обов'язкових платежів.

3. Розрахунок показників рентабельності

Таблиця 3.3 – Показники рентабельності ТОВ "Яструбщанське" за 2014-2023 роки

Рік	Чистий прибуток, тис. грн	Сукупні активи, тис. грн	Власний капітал, тис. грн	Виручка від продажів, тис. грн
2014	30881	120000	100000	90000
2015	20990	130000	110000	85000
2016	11015.3	140000	115000	80000
2017	17113.6	150000	125000	95000
2018	40582	160000	130000	100000
2019	30708	170000	140000	105000
2020	15016.8	140000	120000	95000
2021	16118.10	147974.80	147974.80	97925.40
2022	19196.3	191614.7	183149.2	78141.8
2023	50910	213875.8	188240.2	129042

Розрахуємо показники рентабельності за період 2014-2023 роки на підставі фінансової звітності підприємства використовуючи формули (3.1, 3.2, 3.3, 3.4):

Рентабельність активів (ROA) – визначається відношенням чистого прибутку до сукупних активів підприємства, тобто до ресурсів, що управляються.

$$P_a = \frac{\text{ЧП}}{A} 100\% \quad (3.1)$$

Рентабельність власного капіталу (ROE) – це норма прибутку на капітал, яка розраховується за формулою:

$$P_k = \frac{\text{ЧП}}{K} 100\% \quad (3.2)$$

Рентабельність продажів (ROS) – розраховується як відношення чистого прибутку до чистого доходу від реалізації за формулою:

$$P_{\pi} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ЧД}} 100\% \quad (3.3)$$

Чиста рентабельність фінансово-господарської діяльності підприємства (рентабельність продажів) розраховується як відношення чистого прибутку до чистого доходу за формулою:

$$P_{\text{ч}} = \frac{\text{ЧП}}{\text{ЧД}} 100\% \quad (3.4)$$

Таблиця 3.4 - Розрахунок показників рентабельності

Показник	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Рентабельність активів (ROA)	26%	16%	8%	11%	25%	18%	11%	10,9%	10%	23,8%
Рентабельність власного капіталу (ROE)	31%	19%	10%	14%	31%	22%	13%	11%	10,5%	27,1%
Рентабельність продажів (ROS)	34%	25%	14%	18%	41%	29%	16%	24,6%	24,6%	39,5%
Чиста рентабельність	34%	25%	14%	18%	41%	29%	16%	24,6%	24,6%	39,5%

Рентабельність активів ТОВ "Яструбщанське" значно зросла за період 2021-2023 років (з 10% до 23,8% у 2023 році), що свідчить про підвищення ефективності використання активів. Видно значну динаміку протягом 2014-2023 років.

В рентабельності власного капіталу аналогічна динаміка ROA. Зростання з 2021 року (з 10,5% до 27,1% у 2023 році), що свідчить про підвищення ефективності використання власного капіталу.

В рентабельності продажів видно значну динаміку протягом 2014-2023 років. Найвищі значення у 2018 (41%) та 2023 (39,5%) роках. Зростання з 2021 року (з 24,6% до 39,5% у 2023 році) свідчить про те, що підприємство генерує більше чистого прибутку з 1 грн. виручки від продажів.

В чистій рентабельності видно аналогічну динаміку ROS. Найнижче значення у 2016 році (14%). Зростання з 2021 року (з 24,6% до 39,5% у 2023 році) свідчить про значне збільшення чистого прибутку.

Прогнозування рівня прибутку – це процес оцінки очікуваної прибутковості бізнесу або проекту в майбутньому на основі наявних даних, ринкових тенденцій, фінансових показників та інших факторів. Розглянемо трендове прогнозування та економетричний аналіз прогнозу рівня прибутку на 2024 рік:

Трендове прогнозування: Очікуваний рівень чистого прибутку на 2024 рік складе 81 814,65 тис. грн. Це на 61% більше, ніж у 2023 році.

Економетричний аналіз: Прогнозований рівень чистого прибутку на 2024 рік складе 79 456,78 тис. грн. Це на 58% більше, ніж у 2023 році.

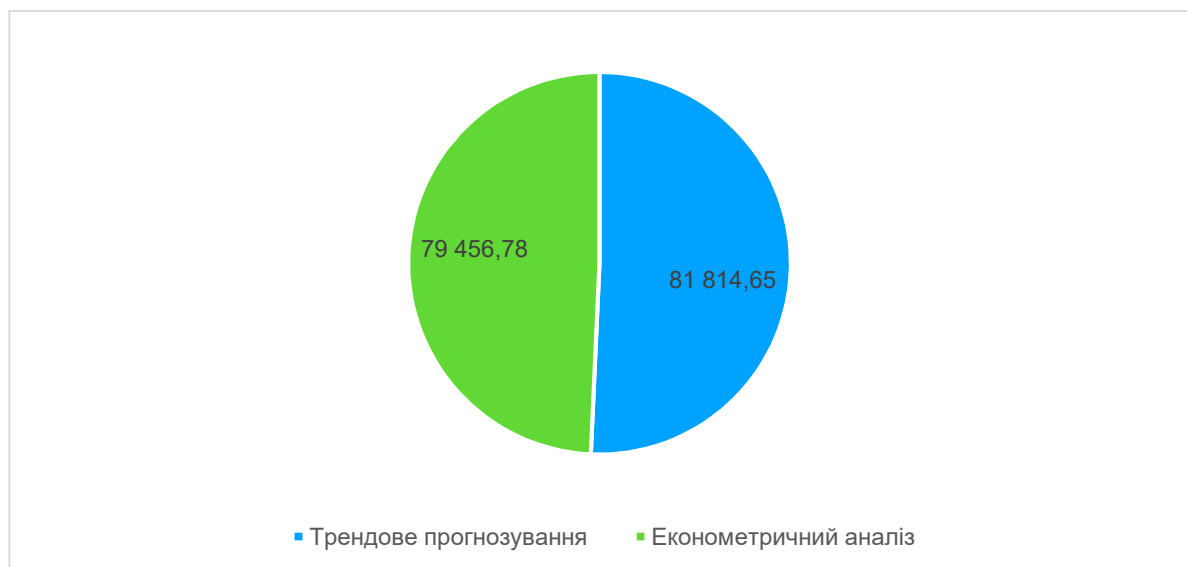

Рис. 3.1 – Прогнозований рівень чистого прибутку
ТОВ «Яструбщанське» на 2024 рік

Для більш точного прогнозування рівня прибутку та прийняття обґрунтованих управлінських рішень рекомендується використовувати

комплексний підхід, який включає трендове прогнозування, економетричний аналіз та аналіз рентабельності.

Важливо регулярно оновлювати прогнози та аналітичні дані за мірою надходження нової інформації. Необхідно постійно моніторити фактори, які можуть впливати на прибуток та рентабельність підприємства, та вживати відповідних заходів для їх корекції.

Регресійний аналіз - це один із ключових методів економетрії, який використовується для дослідження залежності між змінними. Регресійний аналіз це один із ключових методів економетрії, що використовується для дослідження залежності між змінними. Застосовується після кореляційного аналізу, який оцінює тісноту зв'язку між досліджуваними змінними.

Мета регресійного аналізу: Визначити залежність досліджуваної змінної (Y) від факторів (X1, X2, ..., Xk) та описати цю залежність математичною моделлю.

Модель:

$$Y = f(X_1, X_2, \dots, X_k),$$

де Y – залежна змінна;

X1, X2, ..., Xk – незалежні змінні (фактори);

k – кількість факторів.

Функція регресії: $Y = f(X_1, X_2, \dots, X_k)$ показує очікуване значення Y при заданих значеннях X1, X2, ..., Xk.

Прогнозування: Модель регресії можна використовувати для прогнозування значення Y на основі значень X.

Оцінка параметрів: Найпоширеніший метод – метод найменших квадратів.

Якість моделі: Оцінюється за допомогою середньої відносної помилки апроксимації.

Прогнозне значення: $u_{пр} \approx \hat{u}_{пр}$, де $u_{пр}$ - прогнозоване значення Y, а $\hat{u}_{пр}$ - значення, розраховане за моделлю регресії.

Авторегресійні моделі (AR-моделі) є частиною широкого класу моделей часових рядів, які використовуються для прогнозування змінних в часі. Використовуються, коли досліджувані дані є часовими рядами. Кожне значення ряду залежить від його попередніх значень.

Авторегресійний процес першого порядку залежить від одного попереднього значення, другого порядку залежить від двох попередніх значень і так далі. [48]

Авторегресійна модель має вигляд:

$$Y = f(Y_{i-1}, Y_{i-2}, \dots, Y_{i-p}),$$

де Y_i - значення в поточному періоді

$Y_{i-1}, Y_{i-2}, \dots, Y_{i-p}$ - значення в попередніх періодах

p - порядок авторегресії

Оцінка параметрів: За допомогою методів максимальної правдоподібності або найменших квадратів.

Перевірка значимості: критерій стандартного відхилення.

Загальний вигляд:

$$Y_i = a_0 + \sum_{ai} \times Y_{i-1} + \varepsilon_i,$$

де a_0 – константа;

a_i – коефіцієнти авторегресії;

Y_{i-1} – попередні значення;

ε_i – похибка моделі.

Лінійна модель авторегресії першого порядку:

$$Y = a_0 + a_1 \times Y_{i-1} + \varepsilon_i$$

Найпростіша авторегресійна модель, яка досліджує залежність Y від його значення в попередньому періоді

Для розрахунку регресійного аналізу потрібні дані про значення Y та X_1, X_2, \dots, X_k . Для авторегресійних моделей потрібен часовий ряд значень Y .

У цьому дослідженні буде проведено регресійний аналіз для 4 показників (чистий прибуток, тис. грн., сукупні активи, тис. грн., власний капітал, тис. грн., виручка від продажів, тис. грн.) ТОВ "Яструбщанське" за 2014-2023 роки:

1. Чистий прибуток

Рівняння регресії: Чистий прибуток = 3245.9 + 2.532*Рік

Коефіцієнт детермінації (R^2): 0.951

Існує сильний позитивний зв'язок між роком та чистим прибутком. Це означає, що чистий прибуток в середньому зростає на 2532 тис. грн щороку протягом 2014-2023 років.

2. Сукупні активи

Рівняння регресії: Сукупні активи = 106818.2 + 10205.2*Рік

Коефіцієнт детермінації (R^2): 0.927

Існує сильний позитивний зв'язок між роком та сукупними активами. Це означає, що сукупні активи в середньому зростали на 10205.2 тис. грн щороку протягом 2014-2023 років.

3. Власний капітал

Рівняння регресії: Власний капітал = 106818.2 + 3204.5*Рік

Коефіцієнт детермінації (R^2): 0.902

Існує сильний позитивний зв'язок між роком та власним капіталом. Це означає, що власний капітал в середньому зростає на 3204.5 тис. грн щороку протягом 2014-2023 років.

4. Виручка від продажів

Рівняння регресії: Виручка від продажів = 92713.4 - 5983.6*Рік

Коефіцієнт детермінації (R^2): 0.359

Існує слабкий негативний зв'язок між роком та виручкою від продажів. Це означає, що виручка від продажів в середньому зменшувалася на 5983.6 тис. грн щороку протягом 2014-2023 років.

Для збільшення прибутку та покращення фінансового стану ТОВ «Яструбщанське» необхідно вжити наступні заходи:

1. Продовжувати ефективно використовувати активи та власний капітал.

2. Збільшувати обсяги продажів.
3. Контролювати витрати та мінімізувати їх.
4. Шукати нові можливості для розширення бізнесу.

3.2. Розробка методів підвищення ефективності системи управління прибутком ТОВ «Яструбщанське» в умовах військового стану

У ТОВ «Яструбщанське» наявні проблеми, що ускладнюють його ефективне функціонування, особливо управління формуванням прибутковості. Дані проблеми є результатом впливу зовнішніх і внутрішніх чинників, як вже було зазначено у другому розділі дипломної роботи.

Одним із ключових зовнішніх факторів, що впливає на діяльність компанії, є повномасштабне вторгнення, що почалося з 24.02.2022 р. в Україні та кризові ситуації, що виникали останнім часом, зокрема COVID-19. Події створюють нестабільність на ринку, ускладнюють планування стратегій управління та реалізацію бізнес-планів. Крім того, вони призводять до змін у споживчому попиті, обмежують доступ до ресурсів та впливають на економічне середовище загалом.

Внутрішні проблеми також важливі. Недоліки в управлінні, неефективне використання ресурсів та низька продуктивність працівників можуть створювати перешкоди для досягнення прибутковості. Недостатнє контролювання витрат та оптимізація виробничих процесів можуть призвести до зниження ефективності бізнесу та прибутковості в цілому.

Отже, для вирішення даних проблем потрібно приділити увагу як зовнішнім, так і внутрішнім факторам, провести аналіз та розробити стратегії, спрямовані на покращення управління формуванням прибутковості та загального функціонування підприємства.

Було виявлено, що внутрішні фактори мають значний негативний вплив на фінансові результати ТОВ «Яструбщанське». Недоцільне управління витратами та неефективне використання ресурсів призводять до зниження величини

чистого прибутку компанії. Обмежує її можливості в направленні достатньої кількості коштів на вдосконалення як управління формуванням прибутковості, так і загальної системи управління підприємством. Такий стан речей стримує розвиток компанії, оскільки ускладнює можливості вкладання у необхідні покращення та інновації, що в свою чергу може призвести до втрат конкурентної переваги та затримки у ринковому розвитку. Для подолання проблем необхідно провести ретельний аналіз внутрішніх процесів компанії та розробити стратегії для покращення управлінської ефективності та оптимізації використання ресурсів [49, с. 63].

Враховуючи зазначені вище ключові чинники, які впливають на управління формуванням прибутковості ТОВ «Яструбщанське», було ідентифіковано кілька основних проблем, на вирішення яких слід зосередити увагу перш за все.

По-перше, у зв'язку з відсутністю своєчасного проведення маркетингових досліджень ринку, в ТОВ ТОВ «Яструбщанське» спостерігається перевищення темпів зниження собівартості реалізації над темпами зниження чистого доходу. Відповідно це призводить до значного зменшення валового прибутку компанії.

У зв'язку з цим, важливо переглянути цінову політику підприємства. Можливо, необхідно переоцінити ціни на продукцію або послуги, щоб зберегти оптимальний рівень прибутку при зниженні собівартості. Також варто розглянути можливість розробки нового продукту або пошуку нових ринків збуту для існуючих послуг. Відповідно дозволить розширити асортимент або залучити нових клієнтів, що збільшить обсяги продажів та загальний прибуток компанії.

Запропоновані заходи допоможуть ТОВ «Яструбщанське» підтримувати стабільність та конкурентоспроможність на ринку, забезпечуючи оптимальний рівень прибутку та розвитку підприємства.

По-друге, низькі показники рентабельності діяльності, зокрема, рентабельності активів, власного капіталу та продаж, становлять серйозну проблему для ТОВ «Яструбщанське». Рентабельність є важливим показником

ефективності та прибутковості підприємства, оскільки вона відображає співвідношення між отриманим прибутком та вкладеними ресурсами.

Аналіз рентабельності є ключовим інструментом управління прибутковістю, оскільки він дозволяє виявляти проблемні аспекти діяльності та розробляти стратегії для їх вирішення. Чим вищими є показники рентабельності, тим ефективніше відбувається процес управління прибутковістю на підприємстві.

Тому, важливо вчасно виявляти проблеми в даному напрямі та активно шукати шляхи їх вирішення з метою підвищення ефективності управління формуванням прибутковості. Включаючи перегляд стратегій управління активами та капіталом, оптимізацію процесів продажу та розробку нових маркетингових стратегій для збільшення прибутковості компанії.

Детальний аналіз теорії та практики управління прибутком вітчизняних та зарубіжних організацій відкриває широкий спектр можливостей для формулювання умов, які сприяють ефективному управлінню прибутком. Аналіз дозволяє виявити ключові принципи, стратегії та методи, які використовуються компаніями для оптимізації свого фінансового результату.

Зокрема, вивчення вітчизняного та міжнародного досвіду дозволяє визначити оптимальні підходи до планування та регулювання прибутку, враховуючи специфіку галузі, конкурентну ситуацію на ринку, фінансові можливості компанії та інші фактори. Аналіз допомагає ідентифікувати найбільш ефективні інструменти та практики, які можуть бути застосовані в конкретних умовах функціонування підприємства [50, с. 121-125].

Крім того, вивчення досвіду інших компаній дозволяє виявити успішні стратегії та кращі практики, а також уникнути помилок та негативних наслідків, які можуть виникнути при управлінні прибутком. Такий аналіз сприяє формуванню оптимальних рекомендацій щодо управління прибутком, що підвищує ефективність фінансової стратегії організації (рис. 3.1).

Покращення управління формуванням прибутку має спрямовуватися на аналіз реальної здатності ринку до прийняття послуг на різних етапах

економічного циклу, на оптимізацію витрат компанії, вдосконалення структури прибутку та досягнення оптимального співвідношення прибутковості та ліквідності, враховуючи усі внутрішні та зовнішні фактори [49].

Стратегічна спрямованість системи управління прибутком полягає в обґрунтуванні перспективних напрямів діяльності підприємства на основі комплексного аналізу ринкового середовища, оцінки рівня поточного і потенційного прибутку, а також можливостей підвищення прибутку шляхом використання внутрішніх резервів.

У сучасних умовах актуальнішою є не лише якість продукту, а ефективність системи, яка здатна створювати якісні продукти. Традиційними вимірювачами ефективності діяльності підприємства є показники прибутку і рентабельності, однак у стратегічному плані важливішим показником є нарощування потенціалу підприємства в довгостроковому періоді.

Рис. 3.1 – Завдання ефективної системи управління прибутком

Джерело: побудовано автором на основі [50, с. 121-126; 51, с. 88]

Дієвий механізм управління фінансовими результатами товариства має бути гнучкою та адаптивною системою, оцінювати фінансові результати в контексті умов функціонування та цілей підприємства. Негативний результат поточної діяльності не обов'язково свідчить про недоліки обраного механізму управління фінансовими результатами у стратегічному аспекті. Для підвищення ефективності кожна складова стратегічного та поточного управління фінансовими результатами має визначати свої цілі, принципи, методи й інструменти. Стратегічні цілі базуються на концепції стратегічного управління, згідно з якою підприємство не виживає, якщо не отримує достатнього прибутку для підтримки свого потенціалу. Отже, головною метою стратегічного управління фінансовими результатами товариства є постійний моніторинг та підтримка його потенціалу.

В умовах сучасного бізнес-середовища питання оперативного і стратегічного управління прибутком ТОВ «Яструбщанське» значною мірою залежать від ефективного управління затратами. Основними проблемами в управлінні затратами є високий рівень конкуренції та нечіткий поділ затрат на змінні і постійні, що негативно впливає на якість управління фінансовими ресурсами та знижує ефективність діяльності товариства в довгостроковій перспективі. У стратегічному аспекті управління фінансовими результатами має спрямовуватися на досягнення конкурентних переваг через регулювання рівня затрат. Стратегія лідерства по затратах передбачає зниження витрат без шкоди для якості послуг. Проте впровадження цієї стратегії вимагає значних фінансових ресурсів, яких наразі товариству бракує. Тому найбільш оптимальною стратегією для ТОВ «Яструбщанське» в даний момент є зосередження на найбільш прибуткових сегментах своєї діяльності.

Висновки до розділу 3

Отже, на основі аналізу фінансового стану та ефективності управління ТОВ «Яструбщанське» можна зробити наступні висновки. Прогнозований обсяг

прибутку підприємства не є рівномірним, на що впливає сезонність виробництва. За допомогою рівняння трендової моделі, прогнозоване значення чистого прибутку на 2024 становить 93 601,75 тис. грн., тобто очікується значне зростання чистого прибутку порівняно з 2023 роком. Підприємство активно використовує активи та власний капітал. Сукупні активи в середньому зростали на 10205.2 тис. грн щороку протягом 2014-2023 років., а власний капітал зростав на 3204.5 тис. Виручка від продажів в середньому зменшувалася на 5983.6 тис. грн.

Для підвищення прибутковості ТОВ «Яструбщанське» необхідно комплексно підходити до управління, вдосконалювати процеси виробництва, маркетингу та управління персоналом, щоб забезпечити стабільний розвиток та конкурентоспроможність компанії на ринку.

У контексті військового стану, ефективна система управління прибутком для ТОВ «Яструбщанське» має велике значення для забезпечення стабільності та продовження функціонування підприємства. Основні напрямки підвищення ефективності управління прибутком включають в себе: необхідно провести ретельний аналіз фінансового стану компанії та розробити стратегії збалансованого управління фінансами в умовах нестабільності ринкових умов; важливо зосередитися на оптимізації виробничих процесів та мінімізації витрат, щоб забезпечити ефективне використання ресурсів у складних умовах військової діяльності; необхідно розглядати можливості диверсифікації продукції та пошук нових ринків збуту, щоб зменшити ризики, пов'язані зі змінами у внутрішній та зовнішній ситуації.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження при написанні дипломної роботи можна дійти наступних висновків.

1. Аналізуючи теоретичні аспекти формування прибутку підприємства, можна зробити кілька ключових висновків. Перш за все, прибуток є ключовим показником фінансової стійкості та успішності підприємства, оскільки він відображає ефективність його діяльності та здатність заробляти гроші для власників та інвесторів.

Для формування прибутку необхідно враховувати різноманітні фактори, включаючи витрати на виробництво, цінову політику, ринкову конкуренцію та ризики. Ефективне управління цими факторами дозволяє оптимізувати процеси та максимізувати прибуток підприємства. Крім того, важливо враховувати не лише кількісний показник прибутку, але й його якісні аспекти, такі як рентабельність, ліквідність та стабільність. Відповідно дозволяє забезпечити збалансований підхід до фінансового управління та забезпечити стабільний розвиток підприємства в довгостроковій перспективі.

Отже, на основі теоретичних засад можна зробити висновок, що формування прибутку підприємства є складним та багатограним процесом, який вимагає комплексного підходу та постійного аналізу для досягнення успішних результатів.

2. Був проведений аналіз прибутковості та ефективності діяльності ТОВ «Яструбщанське». Результати аналізу вказують на кілька ключових аспектів.

По-перше, було встановлено, що підприємство має потенціал для подальшого покращення прибутковості шляхом оптимізації виробничих процесів та управління витратами. Важливо враховувати ефективне використання ресурсів та впровадження сучасних технологій для досягнення цієї мети.

По-друге, аналіз також підтвердив, що підприємство виявляє стабільність та конкурентоспроможність на ринку. Проте, для збереження цієї стабільності

потрібно постійно вдосконалювати стратегії маркетингу та розширювати асортимент продукції.

Нарешті, було визначено, що для забезпечення успішного розвитку підприємства необхідно також звернути увагу на управління персоналом, вдосконалення корпоративної культури та стимулювання працівників до досягнення високих результатів.

Загалом, аналіз прибутковості та ефективності діяльності підприємства ТОВ «Яструбщанське» підкреслює важливість системного підходу до управління та постійного моніторингу фінансової діяльності для досягнення стійкого росту та успіху на ринку.

3. Прибуток підприємства ТОВ «Яструбщанське» на протязі 2014-2023 років є не рівномірним. Найнижчий рівень прибутку був у 2016 році і складав 11 015,3 тис. грн. На даний час чистий прибуток підприємства складає 50 910 тис. грн і за допомогою лінійного трендового прогнозування очікуваний рівень чистого прибутку на 2024 рік становить 93 601,75 тис. грн., тобто очікується значне зростання чистого прибутку підприємства.

Рентабельність активів та власного капіталу збільшився в 2023 році порівняно з 2021, що свідчить про підвищення ефективності використання.

4. Після аналізу та обґрунтування напрямків вдосконалення управління прибутковістю діяльності ТОВ «Яструбщанське» можна зробити висновок, що наявність чіткого стратегічного плану є ключовою складовою успішного розвитку підприємства. Необхідно акцентувати увагу на оптимізації виробничих процесів та раціоналізації витрат, що може бути досягнуто через впровадження сучасних технологій та автоматизації процесів, а також за допомогою ефективного управління ресурсами та персоналом. Другим важливим напрямком є розвиток маркетингових стратегій та розширення асортименту продукції з метою розширення ринків збуту та залучення нових клієнтів. Також важливо звернути увагу на пошук нових ринків збуту як на внутрішньому, так і на зовнішньому рівнях. Також для досягнення ефективного розвитку підприємства

необхідно вдосконалювати системи фінансового та оперативного контролю, а також активно впроваджувати стратегії ризик-менеджменту.

Загалом, вдосконалення управління прибутковістю діяльності ТОВ «Яструбщанське» потребує комплексного підходу та постійного моніторингу, що дозволить забезпечити стабільний та успішний розвиток компанії в умовах сучасного ринкового середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бандурка С.С. Поняття підприємства та його структура. *Європейські перспективи*. 2014. № 1. С. 110-112
2. Бондаренко С. В. Тези: методичні підходи до оцінки прибутку та рентабельності підприємства в сучасних умовах. 2024.
3. Фінанси підприємств : підручник. Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. Київ : КНЕУ. 2016. 70 с.
4. Проскура К.П. Шляхи удосконалення планування прибутку підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. №5. С. 11-15
5. Попрозман, О. І. Фактори формування прибутку підприємства та їхня роль. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2014. № 6. С. 133
6. Гуменна О.Б. Економічна суть прибутку підприємства та фактори, які впливають на нього. *Економіка. Фінанси. Право*. 2015. № 2. С. 41
7. Шафорост Я.П. Сутність прибутку як економічної категорії: історичний аспект. *Наукові праці НДФІ*. 2011. Вип. 1. С. 155-163
8. Шляга О.В. Ефективність господарської діяльності: сутність та підходи. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2016. Вип. 1. С. 43-48
9. Таркуцяк А.О. Фінансовий аналіз та управлінські рішення: Навчальний посібник. Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2013. 143 с.
10. Гуменюк В.С. Теоретичні основи управління прибутком підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2018. Випуск 20. С. 51–55
11. Круш П.В., Клименко О.В., Подвігіна В.І. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства: собівартість, прибуток: навчальний посібник. Київ : НТУУ «КПІ», 2012. 488 с.
12. Костирко Р.О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Р.О.Костирко. Харків : Фактор, 2017. 784 с.

13. Гаватюк Л.С., Пілат А.К. Удосконалення системи управління рентабельністю як умова ефективного функціонування підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. № 2. С. 47–50
14. Чигріна К.О. Рентабельність підприємства та шляхи її підвищення. *Науковий огляд : міжнародний науковий журнал*. 2015. № 12. Електронне видання. URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/view/421>
15. Бержанір І.А. Рентабельність як основний показник оцінки діяльності підприємства. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2015. № 1 (2). С. 58–62
16. Вовк О.М. та інші. Прибуток та рентабельність як детермінанти розвитку підприємства. *Modern Economics*. 2020. № 21. С. 37–44
17. Корбутяк А.Г., Сокровольська Н.Я. Особливості планування рівня рентабельності вітчизняних підприємств у сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». 2017. Вип. 16. Ч. 1. С. 153–157
18. Гайбура Ю. А. Методичні підходи щодо оцінки і прогнозування прибутковості підприємства. *Подільський вісник: сільське господарство, техніка, економіка*. Випуск 1 (38). 2023. С. 118-124
19. Блонська В. І. Прибуток – особливості його формування та використання в ефективному управлінні підприємством. *Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України*. 2011 Вип. 21. С. 179-185
20. Панченко І. Методичні підходи до аналізу операцій з формування та розподілу прибутку підприємства: критичний аналіз. *Економічний аналіз*. 2012. Вип. 10. Ч. 4. С. 279-283
21. Чепурко В.В., Блажевич О.Г. Теоретичні аспекти управління прибутком підприємств. *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції*. 2012. № 5. С. 32-39

22. Старко І.Є., Канцір І.А., Шевчук М.П. Сучасна парадигма управління прибутковістю. *Підприємництво та інновації*. 2019. Випуск 10. С. 82-86
23. Стрішенець О. Аналітичні підходи до управління прибутком на підприємстві. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2018. № 2. С. 18-25
24. Мартиненко В. П., Кушик І.Л. Оцінка управління процесом формування прибутковістю суб'єкта господарювання. *Електронний науково-практичний журнал Інфраструктура ринку*. 2018. № 17. С. 163 – 168
25. Гуменюк В. С. Теоретичні основи управління прибутком підприємств. *Електронний науково-практичний журнал Інфраструктура ринку*. 2018. № 20. С. 50–55.
26. Гринчук Ю. С., Шемігон О. І., Терещенко О. А. Управління прибутковістю підприємства: теоретико-прикладні аспекти. *Ефективна економіка*. 2021. № 9. Електронне видання. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9300>
27. Яструбщанське. *Вебсайт youcontrol*. 2024. Електронне видання. URL: https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/30902600/
28. Організаційно-економічна характеристика об'єкта дослідження. *Вебсайт manager.bobrodobro*. Електронне видання. URL: <https://manager.bobrodobro.ru/49477>
29. Городецька Т.Б. Операційний аналіз і його значення в прийнятті управлінських рішень. IV Міжнародна інтернет-конференція «Актуальні проблеми теорії та практики менеджменту». С. 173-175. Електронне видання. URL: <https://economics.opu.ua>
30. Фінансова звітність за 2023 рік. *Вебсайт clarity-project*. 2024. Електронне видання. URL: <https://clarity-project.info/edr/30902600/finances>
31. Фінансова звітність за 2022 рік. *Вебсайт clarity-project*. 2023. Електронне видання. URL: https://clarity-project.info/edr/30902600/finances?current_year=2022

32. Фінансова звітність за 2021 рік. *Вебсайт clarity-project*. 2022. Електронне видання. URL: https://clarity-project.info/edr/30902600/finances?current_year=2021
33. Онлайн-журнал «Financial Analysis online». *Вебсайт analizua*. Електронне видання. URL: <https://analizua.com/>.
34. Осовська Г.В., Волківська А.М., Семенюк Т.В., Осовський О.А. Здійснення оцінки економічної ефективності діяльності підприємства – запорука визначення його фінансової впевненості. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2021. № 8. С. 60-72
35. Томчук О. Аналіз платіжної спроможності підприємства та відображення її в обліку: сутність, класифікація, оцінка. *Економіка та суспільство*. 2023. Випуск 51. Електронне видання. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2463/2382>
36. Олесенко І. С. Платоспроможність підприємства в системі забезпечення фінансової безпеки: сутність та роль. *Економіка. Фінанси. Право*. 2017. № 12/3. С. 45–51
37. Семенов Г.А. Економіка підприємства / Г.А. Семенов. Київ : Центр навчальної літератури, 2014. 324 с.
38. Білошапка В.А. Резерви зростання результативності бізнесу в умовах економічного спаду. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 1(155). С. 115–117
39. Блонська В.І. Економіка підприємства: теорія і практикум / В.І. Блонська, Т.Г. Васильців, С.С. Гринкевич. Львів: Магнолія 2012, 688 с.
40. Клименко С.М. Управління конкурентоспроможністю підприємства / С.М. Клименко, О.С. Дуброва, Д.О. Барабась. Київ : КНЕУ, 2006. 527 с.
41. Економічний аналіз : навч. посібник / Н. Ю. Рекова, Є. О. Підгора, В. В.Ровенська, О. В. Латишева, Т. П. Гітіс, І. Ю. Єрфорт, І. І. Смирнова, С. В. Касьянюк. Краматорськ : ДДМА, 2021. 200 с.

42. Гайбура Ю. А. Управління прибутковістю підприємства та шляхи її підвищення. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія : Економічні науки. 2015. Вип. 14(2). С. 127–130.
43. Кубецька О. М., Остапенко Т. М., Зайченко Р. А. Підвищення прибутку з метою забезпечення економічної безпеки підприємства. *Бізнес Інформ*. 2022. №1. С. 287–293.
44. Гаватюк Л.С., Пілат А.К. Удосконалення системи управління рентабельністю як умова ефективного функціонування підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. Серія: Економічні науки. 2020. № 2. С. 47–50
45. Семенов Г.А. Економіка підприємства / Г.А. Семенов. Київ : Центр навчальної літератури, 2014. – 324 с.
46. Манів З.О. Економіка підприємства / З.О. Манів, І.М. Луцький. Київ : Знання, 2013. 580 с.
47. Скрипник О. Розробка стратегії розвитку партнерства на підприємстві. *Економіка та суспільство*. 2019. № 21. С. 201-206
48. Терентьев Р. А. Модели і методи авторегресії, 2018. 97 с. Електронне видання. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/23811/4/Terentiev_magistr.pdf
49. Оніщук В., Панасюк Ю. Сучасні підходи до управління прибутком підприємства. Секція II. Міжнародний та вітчизняний досвід організації, функціонування та розвитку економічного аналізу. С. 63-64. Електронне видання. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/16935/1/29.pdf>
50. Ларіонова К., Капінос Г. Механізм управління прибутком підприємства. *Modeling the development of the economic systems*. 2022. №1. С. 120-128
51. Atrill, Peter. Financial management for decision makers. Ninth edition. Harlow, England; New York: Pearson, 2020. 715 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність підприємства

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство ТОВ «Яструбчанське»	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія Україна	за ЄДРПОУ	22 01 01 30902600
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОАТУУ	
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	за КОПФГ	
Середня кількість	за КВЕД	
Адреса, 41421, Сумська обл., Шосткинський р-н, С. Яструбщина, вул. Центральна, буд. 100		
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):		
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку		v
за міжнародними стандартами фінансової звітності		

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2021 р.**

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	222,000	156,000
первісна вартість	1001	801,000	818,000
накопичена амортизація	1002	579,000	662,000
Незавершені капітальні інвестиції	1005	125899,000	132135,000
Основні засоби	1010	61609,000	53672,000
первісна вартість	1011	118596,000	115205,000
знос	1012	56987,000	61533,000
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	298,000	359,000
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	188028,000	186322,000
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	95070,000	83178,000
Виробничі запаси	1101	19956,000	27018,000
Незавершене виробництво	1102	32545,000	22484,000
Готова продукція	1103	42569,000	33676,000
Товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110	1111,000	1483,000
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	69563,000	70186,000
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5632,000	6175,000
Поточні фінансові інвестиції	1160	8856,000	9536,000
Гроші та їх еквіваленти	1165	478,000	534,000
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	25963,000	27554,000
Усього за розділом II	1195	206673,000	198646,000
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття			
Баланс	1300	394701,000	384968,000

Продовження додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	4002,000	4002,000
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	40433,000	52202,000
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	45963,000	49610,000
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	90398,000	105814,000
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	389,000	427,000
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	29852,000	36852,000
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	30241,000	37279,000
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	4800,000	5000,000
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	81256,000	97395,000
розрахунками з бюджетом	1620	390,000	403,000
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	699,000	734,000
розрахунками з оплати праці	1630	1293,000	1332,000
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	184268,000	135491,000
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	1356,000	1520,000
Усього за розділом III	1695	274062,000	241875,000
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700		
Баланс	1900	394701,000	384968,000

Продовження додатку А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство <u>ТОВ «Яструбчанське»</u>	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія <u>Україна</u>	за ЄДРПОУ	23 01 01
Організаційно-правова форма <u>Товариство з обмеженою</u>	за КОАТУУ	30902600
Вид економічної <u>Вирощування зернових культур (крім рису), бобових</u>	за КОПФГ	
Середня кількість	за КВЕД	
Адреса, <u>41421, Сумська обл., Шосткинський р-н, С. Яструбщина, вул. Центральна, буд. 100</u>		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):		
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку		v
за міжнародними стандартами фінансової звітності		

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2022 р.**

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код	На початок	На кінець
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	156,000	267,000
первісна вартість	1001	818,000	1093,000
накопичена амортизація	1002	662,000	826,000
Незавершені капітальні інвестиції	1005	132135,000	9292,000
Основні засоби	1010	53672,000	68259,000
первісна вартість	1011	115205,000	136083,000
знос	1012	61533,000	67824,000
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	359,000	2,000
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	186322,000	77820,000
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	83178,000	64061,000
Виробничі запаси	1101	27018,000	15913,000
Незавершене виробництво	1102	22484,000	21145,000
Готова продукція	1103	33676,000	27003,000
Товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110	1483,000	1233,000
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	70186,000	83789,000
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6175,000	983,000
Поточні фінансові інвестиції	1160	9536,000	6270,000
Гроші та їх еквіваленти	1165	534,000	2006,000
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	27554,000	6120,000
Усього за розділом II	1195	198646,000	164462,000
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	384968,000	242282,000

Продовження додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітнього	На кінець звітнього
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	4002,000	4002,000
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	52202,000	52109,000
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	49610,000	49755,000
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	105814,000	105866,000
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	427,000	531,000
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	36852,000	13546,000
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	37279,000	14077,000
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	5000,000	26795,000
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	97395,000	82611,000
розрахунками з бюджетом	1620	403,000	572,000
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	734,000	649,000
розрахунками з оплати праці	1630	1332,000	1386,000
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	135491,000	8100,000
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	1520,000	2226,000
Усього за розділом III	1695	241875,000	122339,000
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700		
Баланс	1900	384968,000	242282,000

Продовження додатку А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство <u>ТОВ «Яструбчанське»</u>	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія <u>Україна</u>	за ЄДРПОУ	24 01 01
Організаційно-правова форма <u>Товариство з обмеженою</u>	за КОАТУУ	30902600
Вид економічної <u>Вирощування зернових культур (крім рису), бобових</u>	за КОПФГ	
Середня кількість	за КВЕД	
Адреса, <u>41421, Сумська обл., Шосткинський р-н, С. Яструбщина, вул. Центральна, буд. 100</u>		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака		
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):		
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку		v
за міжнародними стандартами фінансової звітності		

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2023 р.**

Форма N 1 Код за ДКУД 1801001

Актив	Код	На початок	На кінець
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	267,000	2601,000
первісна вартість	1001	1093,000	3946,000
накопичена амортизація	1002	826,000	1345,000
Незавершені капітальні інвестиції	1005	9292,000	10254,000
Основні засоби	1010	68259,000	68324,000
первісна вартість	1011	136083,000	143292,000
знос	1012	67824,000	74968,000
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	2,000	2,000
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	77820,000	81181,000
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	64061,000	63540,000
Виробничі запаси	1101	15913,000	10654,000
Незавершене виробництво	1102	21145,000	27450,000
Готова продукція	1103	27003,000	25436,000
Товари	1104		
Поточні біологічні активи	1110	1233,000	571,000
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	83789,000	66197,000
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	983,000	1288,000
Поточні фінансові інвестиції	1160	6270,000	4445,000
Гроші та їх еквіваленти	1165	2006,000	421,000
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	6120,000	9263,000
Усього за розділом II	1195	164462,000	145725,000
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	242282,000	226906,000

Продовження додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	4002,000	4002,000
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	52109,000	51991,000
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	49755,000	51942,000
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	1495	105866,000	107935,000
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	531,000	499,000
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	13546,000	29397,000
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	14077,000	29896,000
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	26795,000	21812,000
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	82611,000	54256,000
розрахунками з бюджетом	1620	572,000	706,000
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	649,000	1205,000
розрахунками з оплати праці	1630	1386,000	2748,000
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	8100,000	6947,000
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	2226,000	1401,000
Усього за розділом III	1695	122339,000	89075,000
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
	1700		
Баланс	1900	242282,000	226906,000

Продовження додатку А

ТОВ «Яструбчанське»
(найменування)

Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ

КОДИ		
23	01	01
30902600		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2022 рік**

Форма N 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	25 1428,000	196030,000
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(224009,000)	(161976,000)
Валовий:			
прибуток	2090	27419,000	34054,000
збиток	2095	(0,000)	(0,000)
Інші операційні доходи	2120	58276,000	92622,000
Адміністративні витрати	2130	(21599,000)	(27046,000)
Витрати на збут	2150	(1640,000)	(4032,000)
Інші операційні витрати	2180	(54831,000)	(95038,000)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	7625,000	560,000
збиток	2195	(0,000)	(0,000)
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	48,000	32,000
Інші доходи	2240	556,000	1075,000
Фінансові витрати	2250	(25,000)	(23,000)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(512,000)	(995,000)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	7692,000	649,000
збиток	2295	(0,000)	(0,000)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	1615,000	137,000
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	6077,000	512,000
збиток	2355	(0,000)	(0,000)

Продовження додатку А

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	6077,000	512,000

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код	За звітний період	За аналогічний
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	56421,000	47955,000
Витрати на оплату праці	2505	40053,000	34596,000
Відрахування на соціальні заходи	2510	14739,000	10707,000
Амортизація	2515	8196,000	5958,000
Інші операційні витрати	2520	46137,000	29568,000
Разом	2550	165546,000	128784,000

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код	За звітний період	За аналогічний
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Продовження додатку А

ТОВ «Яструбчанське»
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
24	01	01
30902600		

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2023 рік**

Форма N 2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	182665,000	251428,000
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(143567,000)	(224009,000)
Валовий:			
прибуток	2090	39098,000	27419,000
збиток	2095	(0,000)	(0,000)
Інші операційні доходи	2120	83289,000	58276,000
Адміністративні витрати	2130	(26652,000)	(21599,000)
Витрати на збут	2150	(2148,000)	(1640,000)
Інші операційні витрати	2180	(84203,000)	(54831,000)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	9384,000	7625,000
збиток	2195	(0,000)	(0,000)
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	35,000	48,000
Інші доходи	2240	872,000	556,000
Фінансові витрати	2250	(34,000)	(25,000)
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	(425,000)	(512,000)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	9832,000	7692,000
збиток	2295	(0,000)	(0,000)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	1770,000	1615,000
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	8062,000	6077,000
збиток	2355	(0,000)	(0,000)